

ELŐFIZETÉS

MELETTE:

Egy évre ..... 24 hirtelen.
Egy hónapra ..... 2 hirtelen.

VIDÉKEK:

Egy évre ..... 24 hirtelen.
Egy hónapra ..... 2 hirtelen.

HIRTETÉSEK:

Értesítésenként egy fillér, minden közzétételért 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 97.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézervány-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, november 28

Ezrével növekedik a szerb foglyok száma.

Budapest, november 27. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Nincs ujság.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok tűzérési és támadó tevékenysége tegnap az egész tenger-
melléki harcra kiterjedt. A Mrzli-Vrhen és az e hegységtől délre levő
hadállásaink ellen irányított előretöréseket részben kézi tusában, részben
akadályaink előtt az ellenség súlyos vesztesége mellett vertük vissza. A
tolmeini hídfő előtt tűzérésünk az ellenség minden támadási kísérletét el-
tojította. Plavát is hasztalanul támadták az olaszok. Leghevesebbek voltak a
harcok a görzi hídfőnél. Oslaviánál a huszonkettedik számú dalmát gyalog-
ezred osztagai az ellenségnek hat rohamát utasították véresen vissza, ugyanez
volt a Pevma és Podgora magaslát ellen irányított erős támadások sorsa is.
Görz városa a nehéz tűzérés állandó tüze alatt áll. Egyik repülőnk légi
harcban az ellenség egy kétfedelű repülőgépeinek lezuhanását idézte elő,
mire tűzérésünk a San Lorenzo di Mossá-ban lezuhant olasz repülőgépet
összelötte. A Doberdó-fensík harcra vonalán a Monte San Michele északi lejtőjén
folyó küzdelem harcra vonalaink teljes megtartásával végződött. A hegy déli
lejtőjén ellenség támadó mozdulatai már tűzérésünk tüzeiben akadtak meg.
A tiroli harcra vonalán a Dolomitokban elszigetelt támadási kísérletek meg-
hiúsultak.

Délkeleti hadszíntér:

Cajnice körül és a novibazári szandzsákban a helyzet változatlan.
A Suha Plianinán Mitroviától nyugatra csapataink a szerbeket a monte-
negről határ felé vetették vissza. A foglyok száma napról-napra növeke-
dik. Mitroviába a város bevétele óta tizenegyezer szerb katonát és há-
romezeröttszáz védhető polgári állásu egyént szállítottunk be, mint
foglyot. Pristinánál újabb nyolcezer szerbet fogtunk el. Messze a had-
seregek arcvonalára mögött is fogtunk el csapatuktól elszakadt szerb ka-
tonákat. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnök-
ség sajtóosztálya)

A németek elérték a montenegrói határt.

Berlin, november 27. (Hivatalos.)

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati és keleti hadszíntér:

Nincs különös esemény.

Balkán hadszíntér:

Oszták-magyar csapatok a Mitro-
viától délnyugatra elterülő terepet a
Klina szakaszig az ellenségtől meg-
tisztították. Mitrovia mellett és a
városban elfogott szerbek száma
egyezerhatszázal emelkedett. Prisz-
tinától nyugatra német csapatok a
Sitnioa balpartján emelkedő magas-
latokat elfoglalták. Itt további

nyolcszáz hadifogoly jutott ke-
zünkre. A Drenicától délre bolgár-osa-
patok áthaladtak a golesstim-liaje-
zerce—liubotini általános arcvonalon.
Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszter-
elnökség sajtóosztálya.)

Az angolok offenzívája Bagdad ellen.

Konstantinápoly. A főhadiszállás
jelenti: Irak front: November huszon-
kettedikén és huszonharmadikán az
ellenség Kornától északra és a Tigris
mentén fekvő Kut-el-Amaza vidékén

előretört állásaink ellen. Tíz hadihajó
ágyúink védelme alatt új erősítéseket
vont harcba. Csapataink jelentékeny
veszteséget okoztak az ellenségnek:
halottakban és visszavonultak fő-
állásaikba. Az ellenség folytatni akarta
az offenzívát, de kísérlete meghiúsult,
csapataink ellenben ellentámadást in-
téztek, egy gépfegyvert és lőszerrel
megrakott kocsit zsákmányoltak és
több foglyot ejtettek; ugyanott egy
negyedik ellenséges repülőgépet zsák-
mányoltunk. A kaukázusi fronton nem
történt jelentős esemény. *Dardanella*
front: Tűzérési és bombaharc. Tűzér-
ségünk Anfortánál és Ariburnunál
néhány ellenséges állást elpusztított,
négy gépfegyvert és bombavetőt zsák-
mányolt. Az Ariburnu kikötőhelye
körül elhelyezett nagyszámú el-
lenséges csapatot tűzérésünk tüzelése
megölte. Anfortánál egy nagykaliberű
ágyút, melyet ellenség Kirecs-Tepo
ellen akart felállítani, továbbá egy
lőszerkocsit hatásosan lőttünk, az
egész kiszolgáló legénység meghalt.
(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Konstantinápoly. A főhadiszál-
lásról jelentik: Irak front: Azokat az
erős ellenséges csapatrészeket, ame-
lyek, mint tegnapi jelentésünkben
említettük, rengeteg veszteségek mel-
lett megszállták Kutelamarától nyu-
gatra lévő előretolt állásainkat, heves
ellentámadásainkkal legyőztük. Szét-
szórva kénytelenek voltak dél
irányban visszavonulni. Csapataink
üldözik az ellenséget. *Dardanella*-
front. Sedil Bahrnál élénk tűzérpar-
haj s igen heves bombaharcok foly-
nak. Anafortánál az éjszaka ellensé-
ges páncéloshajók és monitorok rö-
vid ideig hatástalanul lőtték állásain-
kat. Tűzérésünk viszonzta a tüze-
lést, eltalált egy monitort, amely az-
után elhagyta a partot. Az Ari Bur-
nu szakaszon 25-én reggel meglepe-
tő támadással elfoglaltuk az
ellenséges lövészárkok nagy részét.
Tűzérésünk eltalált egy ellenséges
szállítóhajót, amely Ari Burnunál kö-
zeledni igyekezett a partraszállás he-
lyéhez, de arra kényszerült, hogy el-
távolodjék. A parttól tűzérési tüze-
léssel szétzörtük azokat az ellensé-
ges csapatokat is, amelyek a partra-
szállás helyének közelében voltak.

Hogyan kergették halálba Szerbiát.

(Az entente kétszínű játéka. — Pasics békére vágyott. — A szerb hadvezérek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

A Vossische Zeitung hasábjain Kutschbach német író igen érdekes cikket írt arról, hogy „Hogyan kergették Szerbiát a halálba.” A cikk annál nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mert szerzője egész a Maackensen hadsereg dunai átkeléséig folytonosan Szerbia második fővárosában, Nisben tartózkodott.

Sturm tábornok.

A szerb háború kezdetéig a szerb dunai front parancsnoka Sturm-Jurisics Pál tábornok volt. Mint ismeretes, ez a szerb generális német származású s a Jurisics név nem más, mint a „Sturm” szó szerb fordítása. Sturm tábornok, mint önkéntes vett részt a porosz hadsereg kötelékében a német-francia háborúban, elvácszte aztán a neissei hadiskolát, majd egy lausitzi eszadbe lépett be, mint hadnagy. A szerb-török háború folyamán Sturm bátyjával együtt — aki szintén porosz hadnagy volt s aki később, mint szerb alezredes saját kezével oltotta ki életét — szerb szolgálataba lépett, ahol kitűnő ismeretei s egyszerű katonai értenvei segítségével gyorsan emelkedett. Már Milán és Sándor királyok is igen nagyra becsülték. Péter király, aki különben nem egykönnyen tisztelt meg valakit bizalmával, szintén felismerte az egykori porosz tiszt nagy tehetségeit s szűkebb környezetébe vonta. Dacára annak, hogy a szerb udvarnál az a szokás, hogy a király főhadsegéde három évnél tovább nem tölti be ezt a tiszteket, Sturmot életfövértől a király főhadsegédévé nevezték ki. Mint ilyen, béke időben állandóan a király mellett volt s miután Péter gyakran betegeskedett, Sturm gyakran helyettesítette őt nyilvános ünnepeken s így az egykori porosz tiszt nem egyszer ült a szerb királyok trónján. Az első balkáni háborúban Sturm a Drina-divízió parancsnoka volt s ő vezényelte a szerbek győzelmével végződött priepri titkózetet.

Sturm tábornok hadserege mögött állott Misics tábornok hadserege zömével Aranyelovác környékén. Misics is Szerbia mostani ellenségeinek köszönheti katonai kiképzését: Ausztriában végezte tanulmányait. Vezére volt a Sándor király és Draga királyné elleni összeesküvésnek. A bolgár frontot az öreg, kipróbált Stepanovics tábornok fedezte, Belgrádban egy kombinált hadosztály állott, egy kisebb hadsereg tartotta fenn az összeköttetést a montenegróiakkal Bosznia-Hercegovina irányában.

Az elmaradt offenzíva.

Az idő telt s mindinkább csodálkoztak, hogy a német-osztrák-magyar offenzíva késik. Hónapok előtt, amikor Potioreket elesztették s helyébe Jenő főherceget neveszték ki, már azt hitték, hogy ez a támadás bekövetkezik s minden intézkedést megtettek annak elhárítására. De aztán megtudták, hogy a Duna vonalon felvonult osztrák-magyar hadsereget megint elvonták, miután azokra a Kárpátokban volt szükség. Amikor a szövetségesek offenzívája Galiciában oly nagyszerű eredményeket ért el, a négyesszövetség a legerélyesebb hangon követelte Belgrádban, hogy intézzenek előretörtést a Bánát és a Szerémség ellen. Putnik vajda szerb főparancsnok azonban visszautasította ezt a követelést utalva arra, hogy a harcokban és a járványok által erősen meggyöngyített hadseregét előbb új legénység be-

vonásával kell megerősíteni s utalt arra is, hogy neki 230.000 emberével ugyanolyan hosszú frontot (körülbelül 800 kilométert) kell tartania, amelyet a franciák másfél millióval is csak nehezen tudnak tartani.

A járványok ideje alatt igen sok idegen egészségügyi különítmény érkezett az országba s ezének köszönhető, hogy a járványokat nagy nehezen leküzdötték. A járványok különben a hadsereg körében — habár az is sokat szenvedett — kevésbé pusztítottak, mint a civil lakosság között. A nyár folyamán aztán ismét emelkedett a hadsereg létszáma a fiatalabb évfolyamok bevonulása s az új területre történt kényszerösszerendések után.

Altalában a hangulat jó volt. Franciaországból, Oroszországból, különösen Angliából sok szeretetajándék érkezett a hadsereg részére, ruha, élelmiszer, sőt pénz is jött nagy tömegben. Anella átándékolta az egész ország számára szükséges vetőmagvakat. Kaptak autómobilokat és repülőgépeket is.

Leszerelték Szerbia békevágyát.

Az oroszok folytonos vereségei s a szövetségesek eredménytelensége a Dardanelláknál és a nyugati fronton azonban az okos Pasicsot is gondolkodásra bírják különösen akkor, amikor az entente követelni kezdte, hogy Szerbia mondjon le Bulgária javára Makedóniáról. Tapogatózni kezdett, hogy talán sikerül a centrális hatalmakkal előnyös megállapodásra jutni. Amikor azonban a négyesszövetség diplomáciai képviselői tudomást szereztek ezekről s kísérletekről — amelyekről hővébbet csak idő múltán lehet írni — minden befolyásukat latba vetették Pasicsnál, Péter királynál s Sándor trónörökös-régensznál. Oroszországból külön meghatalmazott követek érkeztek, amelyek biztosították a szerbeket arról, hogy habár az orosz hadsereg néhányszor vereséget szenvedett, még mindig legyőzve, hogy a front mögött új, nagy, jól felszerelt hadsereg gyűlekezik, amely hatalmas offenzívát fog kezdeni a központi hatalmak ellen. Ennek ideje el fog következni, ha a központi hatalmak lökéserője, amely már amúgy is megfogytakozott, a tél folyamán teljesen elenyésszik. A szerbek csak tartanak ki. Ezt prédikálták a franciák és angolok is. Arról biztosították Pasicsot, hogy Szerbia sorsa a többi hartereken dől el s hogy nem fognak olyan békét kötni, amely Szerbia hátrányára lenne. E nyomasztó hatása alatt jelentette ki Pasics, hogy Szerbia még nem köthet békét akkor, amikor Oroszország, Franciaország és Anglia, amelyeket tulajdonképpen Szerbia rántott a háborúba még küzdenek.

Pasics aggodalmait azonban nem multak el egészen s talán emlékezetébe jutottak azok a tanácsok, amelyeket Károly, Románia bolos királya adott neki a bukaresti békatanácskozás alkalmával. Károly király számtalan részlet felsorolása mellett azt a tanácsot adta neki, hogy tartsa fenn a jó barátságot a monarchiával, mert csak így virágozhat fel Szerbia. Ő, Károly király szívesen felajánlja e tekintetben közvetítést. S később történtek is tényleg ilyen közvetítések. Berlin is érvényesítette e tekintetben befolyását, de az összes jóakarata kíséreltek hejtörést szenvedtek, mert Hartwig befolyása mindent ledöntött Belgrádban.

A Lánchid megnyitása.

— Pest legrégibb hidja új köntőben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 27.

Ma reggel nyolc órakor, minden ünnepi aktus nélkül, megnyitották a Lánchidat. Az újonnan épült hid, amelynek most már hivatalosan Széchenyi-Lánchid a neve, az alkalmából ünnepi köntőben várta a megnyitást, ami annyit jelent, hogy mindkét hídfőn, a levezető-házikók tetejére kitétték a nemzetiszínű lobogót. A megnyitás előtti órákban a hid előtt csak a kíváncsiak várakoztak és az állami hidak levezetőházaik hivatalos kiküldöttjei, akik Pischinger József műszaki főtanácsos vezetésével előttek, hogy a nevezetesen jelenet szemtanúi legyenek. A szerbakra festett új hidon ezalatt soronvon doloztak a köztiassági hivatal emberei, homokot hintettek az utastra, a gyalogjárót separték, hogy semmi kifogás ne legyen.

A pesti hídfőnél háromnegyed nyolc órátkban kezdtek gyűlekezni az emberek. Katonatisztok. Budára érkezvő hivatalnokok várták a megnyitás paróát, hogy — elsőnek mehesse nek át az új hidon. A vámszedők helyébe a háború következtében pótkat szerződtetett a hidak igazgatósága, akik most sarkával a feűtkön, jó meleg bundákban adták ki a bádög-vámjegyeket. Nyolc óra előtt csak a katonákat engedték a hidra fönni, egy perccel nyolc óra előtt pedig megadták az engedélyt a hárcák kiadására.

Ebben az időben a jobboldali gyalojárón már vagy ötven ember várakozott. Mindenki első akart lenni, sőt voltak, akik meg is mondták, hogy emléktől eltaszik az első bádögjegyet. Sokan kérésre és könyörgésre fogták a vámszedőknek előt:

— Szép kisasszony adja ide az első bádögát, kezét csókolok érte!

Mások már realisabb ellenszólóval igyekeztek kedvezkedni, sőt akadt egy ur aki egy koronával akarta megvesztegetni az első vámjegvért a kisasszonyt.

Vége. Pontban nyolc órakor a hídfőnél álló 2247. számú rendőr int a vámszedőknek és ezzel már meg is nyit a Széchenyi-Lánchid. Előnek és ezt a történelmi hítség kedvéért jegyezzük föl, Silberer Sándor dr. államvasuti titkár lépett a hidra — jegy nélkül. A tolongásban lemondott arról, hogy emléktől eltegye az első vámlémet és ineven ment át a hidon. A budai hegvekről hatalmas szél fútt, amikor Silberer dr. három újságíróval a hidra lépett. A hid szép, tiszta, impozáns, a gyalogjáró háromnegyed méterrel szélesebb, a hidon sok a kandellóber, csak a gyalogjáró aszfaltja okoz gondot, mert a téli fagyban, ha nem hirtének fel elegendő homokot, sok ember bukik orra.

A pesti pillérnél egy fotografus fogadja az átkelőket. Még nem vagyunk a hid közepén, már találkoztunk a budai oldalról elindult első csoporttal. Lelesz éljenzéssel köszöntik egymást, a hölgyek szakkendőköt lobogtatják. Jön egy autómobil, benne tílő ur megemeli a kalapját és mintha diadalmenete lenne, úgy köszöntet ki az ablakon. Megéljenzik a hidon át Budára tartó első omnibust is.

Budán vagyunk. Itt is sok ember várta a hidnyitást. Többen mint a pesti oldalon és egy rosszmájú ember szerint ez azért volt, mert Budáról Pestre nem kell hidvámot fizetni . . . Néhány pere múlva már csak a lobogó zászlók mutatták, hogy hidavatás volt. Az emberek örültek, hogy ismét a Lánchidon járhatnak és hogy nem kell esután kényelmetlen, sok bajjal járó kerülőkkel Budára tartaniok. A két hídfőnél félkilencig a tényképesek minden momentumot, amit érdemes volt lefotografálni, megörökítették.

Kipróbálta az első negyedóraban a Lánchidat a tűzoltóság is. A IV. és V. őrséggel, autómobilokon robogott át a hidon, hogy a tűzoltóság szempontjából a hidteljárók és kerülők kipróbálta. Egyéb nevezetesebb jelenet a Széchenyi-Lánchid megnyitásánál nem történt. Csak a rendőrök várják a hidavató első öngyűköt.

Egy nap az ellenséges táborban.

— Németek Szalonikiben. — Az entente csapatai görög földön. — A görög hadsereg többségben van. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

A Pester Lloyd külön tudósítója jelenti Szalonikiből:

— A központi hatalmak kevés polgárának jutott az a szerencse osztályrésztül, hogy az entente táborában nyugodtan és bántatlanul mozoghatnak anélkül, hogy el kellene titkolni nemzetiségüket. És a különös eset, amelyet a világtörténelem egy szeszélyes fordulatainak köszönhetünk, már Doiruban mutatkozott. Doiruban szerb város és egy hatalmas tó mellett fekszik azon a ponton, ahol Szerbia (a néhai) Bulgária és Görögország találkoznak. Maga a város szerb, a vasuti állomás, amely a tavon innen van, görög és a tóra tekintő hegyek ormán bolgár határőrség tanyászik.

Amikor megáll a vonat: ellenségeink vesznek körül: szerbek, angolok, francia gyarmati katonák. Az entente hadtáplálomlásába jutottunk. Kérdés: vajon utieleveinket nem vessik-e el époly erőszakkal, mint ahogy a görög távíróvonalakat cenzurájuk alá vonták. De nem: görög katonák járják át a kocsikat és egy görög titkosrendőr szedi el az utieleveket azáltal, hogy Szalonikiben visszakapjuk. A Szalonikibe vezető vasuti uton mindenhol a háború nyomaí mutatkosnak. Francia élelmiszer szállító vonat kedvéért állunk meg egy kitérőben, majd nyitott teherkocsikra felrakott angol vöröskeresztes kocsikat szállít észak felé egy vonat. Angol egészségügyi katonák trónolnak a kocsikon. A vasuti sínek mentén angol lovas-szakasz tart északra. Szép aszál fiúk, jó lovak. Vajjon vissza térnek-e?

Esteledik: mire Szaloniki katonai állomásra érünk. Hosszu vonatok kocsisorain folyik a bewaggonirosás. Francia pionírok, pontonok, tűzérő és sok-sok lovas. Amennyire futólag láthatjuk: minden kifogástalan, jól felszerelt, különösen pompás a lóanyag. Még öt kilométer az ut a városi pályaudvarig. Ennek az után a mentén jobbra balra sátoztáborok.

— Ezek a görögök, ezek franciák, ezek angolok, — mutogatja két utitársam, akik ismerősek a helyi viszonyokkal. Mind a kettő bajor alattvaló és szaloniki dohánynagykereskedő.

Szalonikiben visszakaptam utieleveimet, sikerült kocsit kapnom és egy kikötői kis szállóban méregdrágán szobát bérelni. A kikötő — annyit este is látok — hemzseg a katonáktól. Kora hajnalban patkó csattogás ébressz. Francia és angol lovaslegények, tisztiszolgák hozták a lovakat a szállóban lakó tisztaknak. Szalonikiben minden szállóba szufozva van tisztakkal. Ablakomból megfigyeltem az utcát. Tisztek szállnak lóra és nyargalnak el csapatukhoz. Görög ételmezési oszlopok hosszú sora vonul el: apró, de izmos lovak, öszvérek jönnek be a városba türesen és fordulnak vissza a táborba nehéz rskománnyal. Nehéz angol fuvarozó eszközök dörögnek az utcán. Oldalukon hatalmas, vörössel mázolt W. D. betűk (War Department). A kikötőtől, a szállítóhajókról visznek tüzelő fát az angol táborba, mert Szalonikiben szigorúan tilos bármilyen háztartási, ételmezéshez szükséges cikket eladni az idegen csapatok számára. Azután francia gyalogosokat látok tábori kékszínű egyenruhában. Lépést nem tartva, nehézkesen jönnek. Nyomukban angol lovasság, valószínűleg

az éjjel szálltak partra. Lovak hatalmasak, a lovasok is jól felszerelt válas fiúk. Soraikba vöröskeresztesek keverednek. A khaki-egyenruhár ápolónók meglehetősen, suffragette-arcuk. Vannak közöttük kék ruhások egyszerű vöröskereszttel és földszíni barna reform-ruhákat viselők, égő vörös nagy szalaggal a vállukon. Jóképű, napharintott, izmos angol tisztek, matrózesapatok: franciák, angolok, görögök vegyessen. Egy francia orvos teljes díszben. Arca ismerős és fogadni mezták rá, hogy azonos azsal, akit német orvosok ellenében Konstanában három hónap előtt kicserélünk.

Mulatságos azonban, hogy ebben a tarka egyvelegben; a fegyvernemeknek és kősbőrű hadseregeknek ebben a össze-visszaságában nem az idegen elem a túlnyomó. A franciák, angolok kisebbségben vannak. Minden idegen katonára tíz görög is jut. A görög és entente tisztek közt alig van érintkezés, a léghyány pedig el is van tiltva ettől. A görög katonák észrevehetően mutatják, hogy semlegesek és azok is akarnak maradni.

Almodott-e valaha valakijetről, hogy 1915. novemberében ilyen komikus világ lesz Szalonikiben? Hogy idegen csapatok kérdészködés nélkül megtelepednek egy semleges kikötőben, járnak-kelnek, rendelkeznek annak ellenére, hogy a háziak többségben vannak és érzetik, hogy nem szívesen látják a betolakodókat. — Nyugodtan mehetek keresztül a tömegben társaimmal. Franciák, angolok hemzsegek körülöttem és mi német utlevéllel a szubunkban elmegyünk mellettük, németül beszélgetünk. És ez a groteszk kép beleillesztődik a keleti kikötőváros tarka világába. Sokszintű ruháikban török teherhordók és lármás gyümölcskereskedők járnak-kelnek. Piros fez, színes turbán, európai fekete kalap egymás mellett. Mélyen lefátyolozott, feketebe burkolt török nők, kiáltozó rikkanások. A tengerrel pedig csónajárók sápija, szirénája hívít be mindenuntalan. Mégis van ut a nap alatt: és ez Szaloniki 1915. novemberében.

Szállítás a honvédségnek. A m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága m. kir. honvédség részére az 1915. évre szükséges cikkeknek, kesztyűnek, lábszárvédőnek, hősapkának és még 30 féle cikknek február hó 28-ig terjedő szállításra nyilvános pályázatot hirdet. A szállítást általános feltételek, valamint a szerződés általános rendelkezéseit magában foglaló szerződés-nyomtatvány a m. kir. honvéd-központi ruhatárnál, az országos ipar-egyesületnél és a m. kir. kereskedelmi muzeumnál, valamint az aradi kereskedelmi és iparkameránál, a szállítandó cikkek hitelesített szabályszerű mintája és leírása pedig a m. kir. honvéd központi ruhatárhoz bármely köznapon délelőtt 9—12-ig terjedő időben megtekinthető. Az ajánlatok december hó 9-ig délelőtt 9 óráig aláírva, lepecsételt és sértetlen borítékba csomagolva és javítás vagy vakarás nélküli szöveggel a m. kir. honvéd-központi ruhatár parancsnokához (Budapest, X. Előök utca 1.) nyújtandók be, vagy küldendők be. Egyéb felvilágosításokat ad az aradi Kereskedelmi és Iparkamara irodája

Téli háboru folyik az olasz fronton.

— Görz elpusztítása. — Kitchener az Isonzónál. —

Távtratt tudósítás.

Budapest—Bécs, november 27.

A Pester Lloyd tudósítója jelenti a sajtóhadiszállásról: A Krn vidéken és a tolmeini hídfőnél a harcok téli háboru jellegét öltötték. Már a hat-száz méteres magaslatokon is magas hó fekszik, amely minden haditevékenységet megnehezít s az olaszokat a támadástól majdnem teljesen visszatarthatja. Az olasz katonák még mindig pellerint viselnek s borzalmasan szenvednek a hideg miatt. Az utóbbi napokban több lefagyott végtácu olasz katonát fogtunk el. Az egész harc kisebb gyalogsági összeütközésekre zsugorodott. Csapatunk némelyike folytonos érintkezésben van az ellenséggel, ami nem igen kellemes. Helyenként a lövészárkok husz lépésnyire vannak egymástól. A könnyen sebesült katonáink nem akarnak kórházba menni, hanem a lövészárkokban várják meg a gyógyulást. Az alpinik helyett az olaszok most sorkatonákat használnak fel részben acélsisakkal és pajzzsal felszerelve.

— Úres Görzöt bombázták.

Bécs. Az olaszok ma is folytatták Görz ágyuzását és repülők által is bombázták a várost. A bombák már nagyobbrészt fűres házakat találnak, mert a lakosság legnagyobb része elhagyta az elpusztított várost. Az olasz repülők a szomszédos helységeket szintén bombázzák. Coronini gróf kastélyára is bombákat dobtak.

Kitchener az olasz fronton.

Milánó, november 27. A Secolo szerint Kitchener lord 18 főnyi kísérettel Rómába érkezett. A miniszterekkel való tanácskozások után Kitchener az olasz főhadiszállásra utazott.

— Az olaszok döntő vereséget.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszok nem hallatnak macutról semmit. A monarchia déli részén azonban döntő ütközetek játszódhatnak. Az Isonzó menti események minden tekintetben jellemző képét adják az olasz hadviselésnek. A harcvonalon éjjelnappal dörögnek a különböző kaliberű olasz ágyúk és óriási csapatösszeállítások folyton-folyvást foréziosott rohammal törnek előre. A Monte San Michele-szakaszon az olaszok túlnyomó erőben lévő tűzérőgének sikerült elérnie azt, hogy az olasz ágyúk tüzeinek különösen erősen kitétt állásokban a löghyány megmaradása lehetetlenné vált és az olaszoknak így módon már ismételt sikerült egyes árokré szeinkbe benyomulni. Hasonló eset ismétlődött meg a Monte San Michele északi lejtőjén tegnap is. Vitéz csapatunk, melyek nyomban ellentámadásba mentek át nagy olasz erőkkel elkeseredett közelharcot vívnak. Eküzdolem eredménye az eddigi hasonló közelharok tanulsága alapján, a mi biztos győzelemünket fogja meghozni. Csak a harc időtartama kérdéses, a küzdelem kimenetele, mint eddig is mindig, a támadás visszaverése és az árokrészeinkbe benyomuló olaszok megsemmisítése.

A többi front szakaszon az olaszok összes támadásait visszavertük. Az olaszok tehetetlen dühükben Görzöt lövik.

Lefoglalták az olaszok a német hajókat.

Lugano. Az olasz kormány a Palermóban álló „Algir” és „Tunis” német hajókat lefoglalta.

Kémnők a világháboruban.

— A szerb király barátja. — Az áruló erede és a kreol nő. — Arisztokrata-asszonyok — kokottok — vicelányok. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 27.

Emlékeset, hogy a közelmúltban Brüsszelben a németek kétdra ítéltek és kivégeztek egy Cavet Edith nevű angol nőt, aki az angolok javára a német Belgiumban kémkedett. Cavet Edith esete még mindig élénken foglalkoztatja az entente sajtóját. Még azt az eszmét is felvetik, hogy Cavet Edithnek, aki Brüsszelben mint ápolónő kémkedett, szobrot állítsanak. Ezt a műfelháborodást maguk az angolok sem vehetik komolyan. Ebben a háboruban, mindkét oldalon egész sereg női kémeket végeznek ki és női kémek ugy békében, mint háboruban, mindig és minden államban voltak.

A katonai kémszervezet, főképpen béke idején, előszeretettel foglalkoztat nőket. A katonai titok kiképzése szüntelenül folyik és egyik nem alantas személynék munkájával, hanem magasállású emberek részvételével, akik intelligenciájuk, tudásuk és összeköttetések segítségével inkább be tudnak jutni a nekik szükséges környezetbe, mint holmi obskurus emberek. Hogy miként folvik a kémkedés, arról nagy könyvet írt Baden-Powell tábornok, a tur-angol háború ladyemithi esatájának győztese. Baden-Powell megemlíti, hogy főképpen a kultúrországokban, csakis női kémekkel dolgozott és ezeket a legkülönbözőbb helyeken találta, nagyvilági salonokban, előkelő kokottok budoáriáiban népszerű szimézők öltözőiben és gyakran a lebujsokban is.

Nekünk persze lépést kellett tartanunk a kémkedés terén mostani ellenségeinkkel. A sok artistánó között, akik az utolsó években ellepték a Balkánt és Oroszországot, nagyon sok volt, aki hasznos szolgálatot teljesített számunkra. Főképpen Oroszországban, ahol általános szokás, hogy magasállású katonai személyiségek állandóan résztvevnek a mulatóhelyek legvadabb orgiáiban. Ismeretes, hogy maga Nikolaievics nagyherceg is állandó törzsvendége volt a pétervári Aquáriumnak és ott gyakran ajándékozott meg szereimével és pénztárcájával magyar leányokat. Bertucott orosz generális mindennapos látvány és ilvon állapotban gyakran tudnak tőle a tündérek érdekes titkokat kicsealni.

Ugyanígy állott az eset Szerbiában is. A Benkó Róssi esete, aki a később meggyilkolt Sándor királyiával nagyon sok szerelmes éjszakát töltött el, nem azért keltett olyan nagy felháborodást, mert az utolsó Obrenovics egy kis brettli-énekesnővel szúrta össze a levét, hanem, mert attól félték, hogy ez a kis énekesnő, akinek birtokában sok királyi levél volt, valami érdekes titkot értékesíteni fog. Szerbia általában a főhelye volt a női kémkedésnek és igen sok francia szonett rándult onnan át Zimonyba és még messzebbre, hogy tisztjeinkkel barátkozzanak.

Általában nemzetközi művésznőket nagyon gyakran használtak fel kémkedésre. A p. hadtest vesérkari főnökének, R. eredeinek öngyilkossága még nagyon az emlékezetünkben él; inspekción utasáson gyakran kísérte egy feltűnően elegáns kreolnő, aki mint később kiderült, egy idegen nagyhatalom szolgálatában állott és mikor R. már nem tudott neki semmi érdekeset mondani, egyszerre eltűnt.

A háború egyébként is bebizonyította, hogy igen sokkémő működött. Nagyvilági dáriák is voltak köztük, akik nem is annyira pénz Fedvéért, mint inkább hazaszeretetből vállalták a veszélyes feladatot. Az asszonvi ravaszrag, a kacórsággal párosultan már nagyon sok szolgálatot tett a diplomatáknak. Belga miniszterek feleségei arisztokrata asszonyok mellett kokottokkal, sőt ncsi leányokkal szövették, hogy katonai titkokat tudjanak meg és Hollandián át Angliába juttassák azokat, amint azt Edith Cavet megtette és hogy fegyverképes belgákat átszöktesse a határon az angol hadsereg számára. Néhány belga arisztokrata nő a veszélyhelyre került ezért és csak néhány félrevezetett, eszközül használt nőnek kegyelmezett meg Vilmos császár életfogytiglani fegyházra.

Még a háború előtt is folvt a női kémkedés a főképpen Sváicból mentek háborús országokba női kémek és mindenféle állítózatban szembeszállva a veszéllyel, adókat szereztek a csapatszallításokról, új technikai dolcokról és a néphangulatról. De az utlevélkényszerrel és a szigeru ellenőrzéssel ezeknek a semleges kémnőknek a dolgát is csaknem lehetetlenné tették a kormányok.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor

Vasárnap: délután: „A korzó szépe” operett. Este: új szereposztással „Legénybucsu” operett.

Hétfő: „Legénybucsu”.

Kedd: „Legénybucsu”.

Szerda: „Legénybucsu” operett első kiosztás szerint.

Csütörtök: „Legénybucsu” második kiosztás szerint.

Péntek: „Timár Liza”

Szombat: „Ártatlan Zsuzsi” operett repris.

* Lux Terka Aradon. (A Kölessey Eryesület harmadik zsurja.) Amikor néhány év előtt a Pesti Hirap tárcájában érdekes és vonzó novellák alatt új név jelent meg: Lux Terka neve, első olvasásra meg lehetett érezni, hogy ez a nevet nem fogjuk elfeledni. Valami csodálatos és mezkapó volt abban, ahogyan az írónő a női szívet, a leányok lelkét ismerte és megírta. A „Leányok” című novellás kötet után, melyben Lux Terka első írásainak egy részét adta, egymás után jelentek meg az írónő újabb munkái és ezek egytől-egyig azt az első megállapítást erősítették meg, hogy Lux Terka a mai nő, a modern leánylélek igazi, finom érzésű ismerője. Az aradi közönség eddig csak írásából ismeri Lux Terkát. A Kölessey Eryesület vasárnapi zsurján lesz alkalom arra, hogy akit könyveiből már megismertek és megszerettek, most életben is hallják. Mindig van valami közvetlen abban, ha az író előszóval beszélhet közönségével. És Lux Terka, mint előadó egyike a legvonzóbb és legjobban közvetlen egyéniségeknek. Vasárnapi előadásában olyan kérdéssel beszél, amely ma egyike a legaktuálisabbaknak. Ma, amikor egyre több és több férfi megy a harctérre és egyre jobban a nők vállára nehezedik az itthoni élet ezer feladata, meg kell érezni, hogy a jövőben, amely a háború után virrad ráunk, az eddiginél nagyobb és fontosabb feladatok várnak a

nőkre. Lux Terkának ezekről a kérdésekről szóló előadását érthetően nagy érdeklődés várja. Lux Terka előadása előtt az aradi városi zenekola kiváló tanárnője, Kolesky Vilma zongorán Chován Hangulatképeit adja elő, elismert pompás és finom játékkal. A harmadik Kölessey-zsur, amelyet azok, akik nem tagjai az egyesületnek, egy koronás belépőjegyvel hallgathatnak meg, a kultúrpolota nagytermében délután öt órakor kezdődik.

* A színház hírei. A Legénybucsu második premiere. Tekintettel a „Legénybucsu” operette páratlan sikerére. Vasárnap új szereplőkkel lesz a második premi r. est a mai előadásban már a tervezett kettős kiosztás új szereplői vesznek részt, így tehát a mai est ismét a forró premior hangulat jegyében fog lezajlani és ez bizonyára nagy érdeklődésre tarthat számot. A ma esti „Legénybucsu” előadásában a szereplők: Stella — Horváth Mici, Stefi — Járni S. lesz, a többi szereplők maradnak. Délután három és fél órakor mérsékelt helyárrakkal a Vigaszínház kitűnő operette. „A korzó szépe” kerül színre, és lesz egyúttal ennek a rendkívül muattató operettnek első délutáni előadása. A heti műsorban szerepel „Timár Liza” szimul, melyben egy csomó új szereplő lesz. arankivül felülítja a társulat. „Az Ártatlan Zsuzsi” című pompás, hangulatos operett, melyben a társulat egész operett szereplője részt vesz. Előkészületben „Évike”, a Magyar Színház legújabb vicjátéka. „Párton” Földes Imre kitűnő vicjátéka. „Buksi” operett-repris. „Előadás a hadbavonult katonák karácsonvi ajándékára”, december első hetében nagyvárású művészettel lesz a színházban, melynek egész jövedelme a fenti nemese előtt fogja szócálni, a műsor fényes lesz és csupa új, aktuális számokból lesz összeállítva, részletes programot legközelebb adunk.

* A „Tetemrehívás” az Apolló vasárnapi műsorán. Arad közönsége ismét bizonyosságát adta annak, hogy a nívós irodalmi és művészi események iránt fogékonysággal bír. Ugy tegnap, mint ma utolsó helyig szufoláig megtelt nézőtér gyönyörködött az Apollóban Arany János filmre vitt balladájának örök szépségében. Amit a klasszikus költőnk elgondolt csodaszép költeményében, azt stílusos korhűséggel adja vissza a művészi film. Lebilincselőn érdekes feldolgozásban pereg le a néző előtt Bárci Benő tragikus halálának története a szinte jól esik a szemnek, a szívnek a tiszta magyar nyelv, a magyar stílus. Viharos tetzés kísérte mind a két napon a maga nemében páratlanul álló gyönyörű kép bemutatását. Vasárnap mutatja meg az Apolló a magyar filmgyártás eme örökbecsű alkotását egy végtelenül bájos és mulatságos vicjátékkal nem Babynak kell nevelő) és a legújabb harctéri főlvételekkel együtt. Hétfőn pompás új műsora van az Apolló színházban.

* A Társaság. Érdekesítő elbeszélés, cikk, novella és ezenkívül a társaságról írt tárcák és költemények teszik változatosabbá a szebbnél-szebb illusztrációkban is bővelkedő újságot. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 kor. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

* Az Erzsébet-mozgósínház legközelebbi szenzációja a Néptelkező aktuális háborús tárcer Pinter Imre és Parlgy Kornéliával. Honnan merítse az író ihletét, ha nem a végnélküli mzőkről, amelyeken leatva fekszik a dus és szent emberi termés? Pinter Imre darabja, amely most kerül az olvasó elé, e viharos időkbeli való szintén. Kis epizód csak, nem nagy problémákat felele, de amint egy vízesőben az egész mérhatalan tenzer életé, ugy ebben is benne van az egész háborús ország tüőrképe.

4641

Harctéfen levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy h-zsurról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden a. adi katona olvassa.

A román parlament összehívása.

(Trónbeszédre készül Ferdinánd király. — Románia szerződése a központi hatalmakkal.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest—Szófia, nov. 27.

A hivatalos „Monitorul Oficial” királyi dekretumot közli, amellyel a törvényhozótestület tagjait az 1915—1916. évi rendes ülészsakra november hó 28-ik napjára összehívják.

Ferdinánd király trónbeszéde.

Bukarest. Tegnap délelőtt 11 órakor Bratianu miniszterelnök elnöklése alatt minisztertanács volt. A minisztertanácsban megvitatták a törvényhozó testületek megnyitására elmondandó trónbeszédet, annak a formáját és a trónbeszédben érintett kérdéseket. Megbeszélte továbbá a minisztertanács a parlament megnyitása alkalmából teendő intézkedéseket.

Bukarest. Bratianu miniszterelnök ma terjesztette elő a királynak a trónbeszéd szövegét. A trónbeszéd rövid és csak keveset tartalmaz a nemzetközi politikáról. A király felszólítja a trónbeszédben a pártokat, hogy kössenek treugo deit. A miniszterelnök a királyt, dacára annak, hogy még mindig beteg, rábeszélni igyekszik, hogy személyesen nyissa meg a kamarát.

Románia szerződésel.

Bukarest. A „Moldova” mai száma Carp Péter szenzációs cikkét közli, amelyben a kiváló román államférfi kijelenti, hogy Románia az ő miniszterelnöksége, illetve külügyministersége alatt lépett szövetségre a központi hatalmakkal 1883-ban, illetve 1888-ban. Az 1883-iki szerződést Bécsben beszéltek meg és Gasteinban írták alá Bismarck és Jon Bratianu, a jelenlegi román miniszterelnök apja. Azóta, 1888-ban a hitszegő Itália is csatlakozott a szerződéshez, amelyet azóta Románia összes vezető államférfiai elismertek és nagy horderejűhez méltóan méltányoltak, így Lascar Catargiu, Teodor Rosetti, Georg Manu, Georg Contacusino, Carp, Majorescu, J. Bratianu.

Románia és Görögország semleges marad.

Bukarest. Szófiából táviratozzák a bukaresti lapoknak: Petrow bolgár külügyminiszter a „Baikanska Posta” szerkesztője előtt kijelentette, hogy Románia és Görögország semlegesek maradnak, dacára annak, hogy a négyesszövetség ezekben az országokban ketségbeesett agitációt tett ki. Veniziosznak nem fog sikerülni a jelenlegi görög kormányt az igazi utról elterelni.

Nem enged át orosz katonákat Románia.

Bukarest. Az „Inainte” jelenti: Dacára mindazon esalódásoknak, a melyekben föderistáinkat részesíteni fogjuk, szükségesnek látjuk megismételni, amit már oly sokszor állítottunk, hogy tudniillik Bulgária ellen semmiféle orosz katonai készülődés sem folyik. Rámutatunk még a bolondítók és a bolondok felvilágosítása céljából arra, hogy a román kormány semmiféle idegen csapatoknak sem engedi meg az átvonulást az országon.

A cár renii látogatása alkalmával a föderisták azt a fantasztikus hirt terjesztették el lapjaikban, hogy Besszarábiában 300—350.000 jól felszerelt és hadianyaggal ellátott orosz katona áll. Itt is egy kis tévedésről van szó. Besszarábiában 80000 orosz katona állomásozik, akikből a Styr mentén küzdő orosz csapatok létszámát egészítik ki időről-időre. Ez az igazság, jelenti az Inainte.

Az oroszok erőfeszítéssel a román határon.

Bukarest. Tulcából jelentik a bukaresti lapoknak:

Az Iemalben táborzó orosz csapatok, amelyeknek létszámát 200 ezer emberre becsülik, tegnap délelőtt elindultak.

Bukarest. Brailából jelentik a bukaresti lapoknak: Tulcából gőzhajón érkező személyek beszéltek, hogy a renii kikötőben az orosz katonaság nagy tevékenységgel dolgozik, hogy minél több katonaságot lehessen partraszállítani.

Orosz aknadv a Pruthnál.

Bukarest. Az Universalnak jelentik Tulcából, hogy a hajóskapitányokat arról értesítették, hogy azokat a hajókat, amelyek a Dunán a Pruth torkolatnál mennek, ott vezetni kell, miután a Duna azon része aknadvvel van ellátva.

Bratianu fivére véres harcokat jósol.

Bukarest, nov. 27. A liberális tanulmányi klub téli ülésének megnyitására Bratianu Vintilla, a miniszterelnök fivére előadást tartott a világháborúról. A balkáni helyzetről szólva az előadó fölvetette a kérdést, mik lehetnek végső következményei az entente diplomáciai hibáinak, amelyek okosták, hogy Szerbiának a segítség elkövetés. Ongyilkosság volna, ha a négyesszövetség lemondana a balkáni hadműveletekben való tényleges részvételről. Ezért még véres harcokra fog kerülni a sor. Bratianu ezután azokkal az ugynevezett alkalmakkal foglalkozott, amelyek Romániának a beavatkozásra kínálkoztak és megállapította, hogy nagyon helyes volt állandóan a várakozási álláspontra helyeskedni.

Százhetven segélykérvény a Weitzer-bizottság előtt.

(Találmányok jutalmazása. — Nem lesz új hatósági üzlet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítja —

Arad, november 27.

Az aradi Weitzer-bizottság ma délután fél négykor Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott és érdekes határozatokat hozott. Tudvalévő, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara megkérte a várost: adja ki hadikölcsönként a városnak a megszorított aradi iparosoknak kisebb-nagyobb összegekben az az 56 ezer koronát, ami a Weitzer-alap ama részéből maradt meg, amelyet a fa- és fémipari szakiskola építésére kellett volna fordítani. A kamara kérelmét a városi közgyűlés teljesítette és a belügyminiszter jóváhagyta a közgyűlés határozatát azaz a kikötéssel, hogy csak megfelelő biztosíték (ellenében kaphatnak kölcsönsegélyt a pályázók) a miniszter az esetleg elvesztendő összegeket a várossal fogja a Weitzer-alapnak megtéríteni.

A polgárság köréből mintegy 170 kérvény érkezett be. A mai ülésen azonban megállapították, hogy a pályázatokat hiányosan szerelték föl, mert vagy egy kezeset állítottak, vagy pedig egyáltalán nem gondoskodtak jótállásról. Ezért a bizottság csak tíz pályázónak adott 300—500 korona kölcsönsegélyt.

Foglalkoztak még a Weitzer-alap iparkolai ösztöndíjainak kiosztásával is. Két ösztöndíjat, amely egyenkint 600 korona, K. F. aradi polgár két leánya kapta, akik Budapesten a felsőiparkola növendékei.

A Weitzer-alap 1000 koronás szabaddalmi díját három részre osztva adták ki. Mihlig Mátyás 400 koronát kapott egy ipari szerszám tökéletesítésére szolgáló találmánya után, két aradi iparos pedig 300—300 koronához jutott ugyancsak hasznos találmánya jutalmazása képen.

Az aradi ipártanács tudvalévőleg arra kérte a várost, hogy a Weitzer-hagyaték ama részéből, amely iparos jóléti intézményeket szolgál, hasítson ki tízezer koronát és állítson föl olyan hatósági üzletet, amely a megényebb iparosokat olcsó élelemmel látná el. A bizottság mai ülésén foglalkozott a tervvel. Jegassy Károly dr. főügyész rámutatott arra, hogy az alapítvány eme részét már ipari munkásokra költötték le, amelyek a háború után azonnal fölépülnek. Erre való tekintettel a beadvány fölött a bizottság napirendre tért.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Kürti Vilmos főmérnököt halálra gázolta a vonat.

— Öngyilkosság történt, vagy baleset. — A sofronyai telep főnökének titokzatos halála. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 27.

Ma korán reggel szétroncsolt tagokkal, halva találták az aradmegyei Sofronya község határában a nyílt vasuti pályán Kürti Vilmos 52 éves aradi államvasuti főmérnököt. Kürtit az a személyvonat, amely Aradról hajnali 5 órakor indul Budapest felé, elütötte és a fejét, továbbá az alsó testét szétroncsolta. A jelek arra vallanak, hogy Kürti Vilmos öngyilkosságot követett el, mert másképpen olyan szokatlan időben nem került volna a nyílt pályára.

A főmérnök több mint egy évtizede működik Aradon. A hatalmas testalkatu, piros arcu, egészséges külsejű férfi maga volt a megtestesült szorgalom és kötelességtudás. Egy évvel ezelőtt kirendelték az államvasutak sofronyai talpfataltó telepéhez vezetőnek és azóta ideje nagy részét a telepen töltötte, felesége és középiskolába járó fia azonban Aradon, Apponyi-körút 7. szám alatt lakott. A főmérnök kora reggeltől estig szokott foglalkozkodni a talpfataltó telepen és csak vasárnaponként, ünnepnapokon járt be Aradra.

Tegnap este a legnormálisabb hangulatban vált el a telepen dolgozó alkalmazottaktól és viselkedéséből egyáltalán nem lehetett öngyilkos tervekre következtetni. Ma reggel fél hatkor aztán a vonat elé vetette magát. A személyvonat mozdonyvezetője már csak akkor vette észre a mozdony elé került emberi testet, amikor a kerekek átázoltak rajta. A vonat alatt élettelenül találták meg Kürti Vilmost ugyanabban a kopott ruhában, amelyet munka közben szokott használni.

A főmérnök levelet nem hagyott hátra és így abszolút nem tudható végzetes tettének oka. Anyagi gondjai nem voltak, mert 8—9000 koronát megkeresett évenként; családjában a legteljesebb egyetértés uralkodott, hivatali működésével tökéletesen kiérdemelte följobboldói megelégedését és valóban rejtelny, hogy mi indította az öngyilkosság elkövetésére? Ilyen körülmények között érthető, ha családja azt vitatja, hogy voltaképpen nem is követett el öngyilkosságot, hanem véletlen baleset áldozata.

A hivatalos vizsgálat eredménye.

Demeter Károly államvasuti ellenőr a mai napon kint járt Sofronyán, hogy a vasut részéről megállapítsa a halálos baleset körülményeit. Vizsgálatának eredménye a következőkben foglalható össze:

Kürti Vilmos ma reggel 5 és fél hat óra között a nyílt pályára ment és Sofronya állomástól Arad felé egy kilométernyi távolságban holtan találták, mert a 611. számú személyvonat mozdonya áthaladt a testen. A mozdony személyzete vette észre, hogy a főmérnök a sineken van, azonban a szerencsétlenséget már nem tudta megakadályozni. Egész határozottan még nem lehetett megállapítani a baleset minden részletét, mert a mozdony személyzete a vonattal Budapest felé ment. Azonban az összes jelek azt mutatják, hogy öngyilkosság történt. A főmérnöknek ugyanis csak reggel 8 óra felé kezdődik a munkája és ott, ahol a holttestét megtalálták, hivatalos teendője nem szokott lenni. Hogy mi késztette Kürtit az öngyilkosságra, arra a vasuti vizsgálat nem terjeszkedett ki.

Mit mond a család?

Munkatársunk felkereste a borzalmas végzet ért főmérnök családját, ahol a titokzatos halálesetre vonatkozólag az elhunyt fiától a következő információt kapta:

— Kizártnak tartjuk, hogy édes atyám öngyilkosságot követett volna el. Ez annál kevésbé valószínű, mert édes apám rendszeres szokásos híven esütörtökön délután bent volt

Aradon körülünkben s a délutánt és estét a lehető legjobb kedélyhangulatban töltötte el. Pénteken reggel fél öt óra utazott ki aztán Sofronyára.

— A katasztrófáról az első hírt ma délután tízezer óra tájban kaptuk meg. Németh főmérnök úr levélben arról értesített bennünket, hogy apámmal valami baleset történt. Később Sofronyáról telefonérdeklődésünkre megtudtuk a szörnyű valót. Hogy öngyilkosság nem történt, azt bizonyítja az is, hogy érdeklődésünkre Sofronyáról azt a választ kaptuk, hogy apám levelet egyáltalán nem hagyott hátra. Az öngyilkosságra különben se lett volna semmi oka. Azt hiszem, hogy a pályán volt valami dolga, s a sötétben, ködben történhetett a halálos baleset.

— Édes apám holttestét haza hozatjuk Aradra s itt lesz a temetése a felső temetőből valószínűleg hétfőn délután.

Berlin-Budapest-Bagdad!

— Anglia sebezhető pontja. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 27.

Mily sokat jelent ez a három szó, melyeket a valóságban két olyan kötél fűz egymáshoz, melyek elsője 700 kilométer, a második pedig 2800 kilométer hosszú! Egy diadalmos esataordítás ez, melyet a letiport, gyilkos Szerbia vonagló tetemen állva kiáltunk oda a gögös Albionnak.

Tizenhathónapos titáni küzdelemünk rettenetes szenvedésből és hőseink kiontott piros véréből született meg ez a 3500 kilométer hosszú vonal, mely végső győzelemünknek egyik legbiztosabb zálogát képezi. Még csak néhány nap és megindul a forgalom e nagyszerű sínpiron, hogy a búbiós kelet mesés kincseivel eláraszsa a kiéhezett és pusztulásra itél központi hatalmak országait. Lesz gyapotunk, lesz rezünk és lesz mindenünk bővivel és nem fogunk rászorulni arra, hogy kilincseinket lefeszegessük aítóinkról. Meg fogjuk verni ellenségeinket anélkül, hogy fából volna kilincsünk és madzag lenne a húzója! Ez az első pozitív győzelemünk Angliával szemben, melynek nagy értékét még inkább növeli az a körülmény, hogy akkor vittuk ezt ki magunknak, amikor ellenségeink legjobban döngötték kapuinkat keleten, nyugaton és délnyugaton!

Szerbia e közös döntésben nem vett részt, mert már eikésett tőle. Neki ugyanis csak akkor kellett volna ehhez hozzá fognia, amikor mi erőink legnagyobb részét már elvontuk határainról, a veszé vezetett orosz és olasz frontra, hogy tehát minél biztosabban és könnyebben hatolhasson be Délmagyarország gazdag földjére.

Szerbia leveretése és Konstantinápoly elérése, a világháborúnak egy új fejezetét nyitja meg. A boszporus átlépésével — az európai háború tüzeinek lángjai át csapnak az ázsiai kontinensre. Nagy, sőt döntő jelentőségűnek kell tartanunk ezt a körülményt és pedig első sorban azért, mert most végre hozzáférkőzhetünk a világháború fő rendezőjének — Angliának eleven testéhez is. — Mindez ideig ideig Anglia csak az üstöt kavarta — és pénzelt a hadakozó térsakat — de csak igen kis mértékben vett részt vérével is a harcokban.

Egészen röviden akarjuk vázolni azokat a nagy célokat, melyeknek eléréseért a német és török hadak most a sikra szállanak. Elsősorban is a szuezi csatorna felő fordult tekintetünk,

mert nyilvánvaló dolog, hogy Anglia kereskedelmére igen érzékeny csapást mérhetünk, ha sikerülne Angliának ezt a fontos életerét hatalmunkba keríteni. A szuezi csatorna Konstantinápolytól 1100 kilométerre fekszik légvonalban, de a szárazföldi összekötő út mintegy 1800 kilométer hosszú (Konia, Aleppó—Damaskus—Jeruzsálemen át). A csapatok és szükségleteinek szállására egy átfutó vasúti vonal és több út áll rendelkezésre. Persze a sziriai tengerparti út nem jöhet számításba, mert hiszen ezt az angol flottá örökös veszélyeztetheti. Csupán a tengerparttól beljebb fekvő vonalak jöhetnek figyelembe, melyeket az angol hajók úgyis már el nem érhetnek. Ilyen út például a híres zarándok út Mekka és Damaskus között, mely asután Hamann át Aleppóba vezet.

Hogy mennyire készítettek elő a törökök és németek sziriai biztos hadművelési alapul, — azt persze nem tudhatjuk és ha tudnánk is nem irhatnánk róla — azonban fel kell tételeznünk, hogy a Szuez ellen irányuló terv nem épen most született meg a németek egyében. Már pedig, ha ez a nagyszerű terv nem épen új keletű, akkor teljesen biztosra vehetjük, hogy a német szervező tehetség már régen latba vetette minden erejét, hogy a sikert a maga részére biztosítsa. Háborúban gyorsabban megy ám a vasut és utépités, mint békében.

Kétségtelen dolog, hogy óriási nehézségekkel fog kelleni megküzdeniök azoknak a török csapatoknak, melyek a Szuez ellen fognak operálni, amennyiben előnyomulási utjuknak utolsó 150 kilométerre az arabiai homokszivatagon vezet keresztül. Talán a Zeppelinek fogják itt kezdetben a legjobb szolgálatokat tenni, hiszen most már nagyon jól belegyakorolták magukat a bombavetés művészetébe. A szuezi expedícióhoz természetesen csak az itteni különleges viszonyokhoz (klíma és terep) teljesen alkalmazkodni tudó csapatok vehetők igénybe. A törökök elegendő számú ilyen csapattal rendelkeznek, csupán a hadianyag és löszterhen szenvednek szükséglet, de amióta a Duna felszabadult, már igen sok anyagjuk pótolhatott és mihelyt megindul a forgalom Berlin—Budapest—bagdadi vonalon, semmiben sem fognak többé szükséglet szenvedni. Szuez elfoglalása lényegesen közelebb hozza a háború végéhez, mert ezzel értékes angol zálogot tartanak a központi hatalmak a kezükben.

Angliának sebezhető pontja Konstantinápolytól délkeletre van a Perzsa-öbölben, annak északi partvidékén. Németország a nyolcvanas években koncepmót kapott Törökországtól, hogy kiépítse azt az imponáns vasuti vonalat, mely arra lett volna hivatva, hogy Konstantinápolyt összekösse a Perzsa-öböllel és ily módon India kincseit szárazföldi úton hozza közelebb Európához. Óriási nehézségek és tárgyalások után a németek hozzá is fogtak a vasut építéséhez Konia, Aleppón át Bagdadig és a munkálatok már annyira haladtak volt, hogy a vasutnak a megnyitását 1917-re tervezték. Amikor a németek komolyan hozzáláttak a vasut építéséhez, az angolok is megmozdultak és mindent elkövettek, hogy a bagdadi vasut végpontja a Perzsa-öbölben angol fanhatóság alá kerüljön.

Anglia kárpótlást keresett azért, hogy nem sikerült neki a vasutat teljesen angol tőkével létesítenie, tehát azt akarja magának biztosítani, hogy a vasut végpontja teljesen az ő felügyelete alá kerüljön. Már 1912 tavaszán két angol hadihajó jelent meg a koveiti kikötőben és egy magas rangú angol tiszet nagy ünnepségek keretében egy igen előkelő indiai rendjelet adott át a „függellen” koveiti szultánnak és hivatalnokainak. A nehéz bel- és küzavarrakkal küzdő Törökország persze teljesen tehetetlen volt ezzel a brutális eljárással szemben. A koveiti szultánságban azóta angol aranyak szitják a lázadás tüzeit, de a melyet időről szerencsésen el tudott nyomni a török kormány.

Az angolok is érzik, hogy most veszedelem fenyegeti őket a Perzsa öbölben, mert a legújabb jelentések szerint ismét nagyobb csapatösszegeket tolnak el Basrából észak felé.

Oroszország támadásra készül Bulgária ellen.

— A besszarábiai csapatösszpontosítás célja. — Az entente csapatok Makedóniában bajba jutottak. — Görögország magatartása. —

Társasági tudósítás.

Berlin—Athén—Stockholm, november 10.

Azok a román lapjelentések, amelyek az Odesszában és Besszarábián összpontosított és rövidesen Bulgária ellen induló orosz hadsereg vonakoznak, lényeges korlátozásra szorúlnak. Már az a tény, hogy a híreket a russzofil lapok közlik, amelyek ilyenképen akarnak a kormányra hatni, erősen kétséges teszi a hírek hitelességét.

Már több hét előtt jelentették, hogy az oroszok a román határon négy táborra letelepítettek, amelyekben az odesszai katonai kerület behívott népfelkelőit fogják kiképezni. Ezek a táborok Odesszában, Kisenáwnél, Tiraspolnál és Reninél ma is megvannak és a napokban a cár is meglátogatta őket. A később létesített ötödik, ismaili táborban, a legutóbb behívott doni kozákok gyakorlatoznak. November közepén az öt táborban keres 150.000 népfelkelő és részben honvéd volt, akik még nem voltak kellően csoportosítva és felszerelve és tűzértségük is alig volt. Hogy a közben letelt néhány nap alatt ezek a kiképzetlen csapatok „teljesen felszereltek és elvonulásra készen állnak”, az egészen valószínűtlenül hangzik, mintha az is valószínűtlen, hogy a csapatok létszáma időközben 350 000 emberre emelkedett volna.

Ott, a helyszínén, úgy tudják, hogy ebből a nagy gyűjtőmedencéből irányítják a galíciai csapatpótlásokat. Bulgáriába való küldésük-ről átmenetileg szó volt akkor, amikor Bulgária megkezdte a hadműveleteket és amikor még félig-meddig lett volna stratégiai értelme egy Bulgária elleni orosz támadásnak. Ezek a hírek azonban az ottani katonai körökben már elhallgattak.

Emlékeztet, hogy egy hónap előtt néhány román ententelap bejelentette, hogy orosz csapatok indulnak Varna és Burgasz felé. Kétszáz nagy szállítóhajóról és Kuszilow, vagy Szuiow főparancsnokságáról beszéltek akkor. Most háromszáz hajóról van szó és Kuropatzin fővezérségéről. Ajánlatos most sem sok hitelt adni a híreknek.

A cár segítséget ígért Szerbiának.

Rotterdam, november 27. A Daily Telegraph-nak szalonikii jelentése szerint Miklós cár táviratot intézett Pasic szerb miniszterelnökhöz, amelyben megígérte, hogy az orosz csapatok egy hét múlva Bulgária földjén fognak állani.

Atkarolással fenyegetik a bolgárok az angol csapatokat.

Berlin. Az orosz határról táviratoznak a Lokalanzeigernek: Az orosz lapoknak jelentik Szalonikiból: Monasztir körül nagyobb ütközetek várhatók. A bolgárok újabb előnyomulása az entente csapatok vezérkaránál nagy aggodalmat keltett. Az angol csapatok helyzete Vajandovonánál és Rabrovonánál jelentékenyen rosszabbodott. A bolgárok előnyomulása Monasztiron túl az angolok állását oldalról fenyegeti. Az utóbbi napokban új angol csapatok erős tüzerességgel Monasztir felé indultak el. Rabrovonánál heves tüzereségi harcok folynak. Látszólag a bolgárok

itt akarnak offenzívába átmenni. A szerb északi sereg egyes részei a montenegrói határon túl szorultak és ott a montenegrói csapatrészekkel egyesültek. A szerb északi sereg balszárnya teljesen szétbomlott és a hegyekben guerilla harcokra szorították. Szkutariában újabb véres jelenetek játszódtak le.

A krivoláki vereség.

Frankfurt, november 27. A Frankfurter Zeitung jelenti Konstantinápolyból: Szalonikii jelentések nagyon rossz híreket hoznak az entente csapatokról. Krivoláknál, ahol a franciák 20 000 halottat vesztettek, visszavonultak. Hamilton tábornok és a francia vezérkar között nyílt ellentétek vannak. Ha a bolgárok megszállják Monasztirt, akkor Bulgária biztosítékot ad Görögországnak arra nézve, hogy a megszállás csak időleges.

Görög területen lesz a bolgárok döntő csatája?

Genf, november 27. Lyoni lapok athéni jelentést közölnek, mely szerint Bulgária egész haderejét az angol-francia seregek ellen összpontosítja. A heroér többi részein a bolgárokat osztrák-magyar és német csapatokkal váltják fel.

Konstantinápoly, november 27. Szalonikiből jelentik a Taninnak: Mértékadó görög források szerint az entente már belátta, hogy minden segítség hírbavaival Szerbia részére. A szövetségesek hadvezetősejének az a terve, hogy pihent csapatait a határon állítja túl és a bolgárokat, ha a szerbeket üldözve görög területre jönnek, ott nagy döntő csatára kényszeríti.

Görögország az entente ellenségeivel ért egyet.

Luganó. A londoni jelentések alapján, amelyek Görögországnak az entente jegyzékére adott válaszárol szólnak, az olasz sajtó nem mer határozott ítéletet mondani. A Stampa utal arra, hogy Görögország még sem szerel le és Szalonikit sem fogja feladni. A Corriere della Sera kiemeli, hogy Görögország csak annyit koncedál, amennyi feltétlenül szükséges ahhoz, hogy egyelőre semleges maradhasson fenyegetések és molesztálások nélkül és amennyit Németország, Ausztria-Magyarország és Bulgária egyelőre tűrhet, mégis valószínű, hogy Görögország az entente ellenségeivel ért egyet. Görögország a német, osztrák-magyar és bolgár csapatok balkáni győzelmének tökéletes befejezése után majd kevésbé fog barátságosnak és engedékenynek mutatkozni az ententel szemben. A szövetségeseknek tehát erőlyesen kell fellépni, amint ezt a győzelemre irányuló akarat parancsolja.

Athén, november 27. A Nea Imerában egy görög diplomata cikket ír, amelyben a következőket fejt ki:

— A szerbeknek görög területre való visszavonulásánál Görögország vagy alkalmazza

a nemzetközi jogokat és lefegyverzi a szerb csapatokat, vagy pedig nem engedi be őket az országba. Ha Görögország szabadon beengedné a szerb csapatokat, akkor ellenséges magaviseletet tanúsítana Ausztria-Magyarországgal és Németországgal szemben. A szerbek lefegyverezése tehát jogos és logikus cselekedet volna. Komplikálja az, hogy mi történik a Szalonikiben partraszállott francia és angol csapatokkal. Vajon ezeket is le tudná-e fegyverezni Görögország? Ezen a kérdésen a kormányoknak gondolkodnia kell.

Ezt az érdekes fejtegetést fontos kijelentéssel egészíti ki Dragumisz legutóbbi nyilatkozata, amely a következőképpen szól:

— A görög kormány abba a helyzetbe kerül, hogy kénytelen lesz lefegyverezni a szerb, angol és francia csapatokat, vagy kénytelen lesz megakadályozni azt, hogy az osztrák-magyar és német csapatok a görög határt átlépjék, mert nem engedhető meg az, hogy a két hadbanálló fél között, görög területen folyják a harcok.

A központi hatalmak nem zsarolják a semlegeseket.

Bécs, november 27. A Fremdenblatt vezércikkben foglalkozik Görögország állásfoglalásával. A cikk így végződik:

— Mi és szövetségeseink semleges államtól sohasem kívántuk, annál kevésbé kíséreltük meg zsarolás útján arra kényszeríteni, hogy a mi pártunkon a világháborúba beavatkozzék. Sohasem gondoltunk arra, hogy Görögországot semlegességéből való kilépésre kényszerítsük, mindig méltányoltuk azokat a nyomós érveket, amelyek Görögországot arra birták, hogy olyan magatartást kövessen, amely ellenségeinkre nézve bizonyosan nem volt hátrányos. Ha osztrák-magyar, vagy német csapatok szállottak volna partra Szalonikiben, vagy görög területen keresztül vonultak volna a bolgár határra, ellenségeink bizonyosan tele torokkal kiáltották volna világgá a népjog eltiprását, a gyengék elnyomását, a szerződés figyelmen kívül hagyását. Ok ugyanis azt hiszik, hogy nekik minden szabad és hogy a mi nálunk jogtalanság, az náluk igazság, de úgy fegyverüket, mint diplomáciájukat elhagyta a szerencse. Görögország semleges marad és az entente újabb súlyos vereséget szenvedett.

Kémek hemzsegnek Szalonikiben.

London. A Reuter ügynökségnek jelentik Szalonikiből: Szaloniki paradicsoma a kémeknek, akik minden akadály nélkül dolgoznak s minden idegent alaposan szemügyre vesznek. Az angoloknak és franciáknak szabad kezet kell kapniok, hogy ez ellen védekezhessenek. Kell, hogy ellenőrzési joguk legyen minden megérkező és elutazó személylyel szemben, hogy mindenről jelentést adjanak. Azonkívül felhatalmazást kell kapniok arra is, hogy minden kellemtelen idegent kiutasíthassanak a katonai zóna területéről.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Szerb minisztertanács a kapitulációról.

— Pasics a háboru mellett. — Péter király elhagyta a Balkánt. — A szerb sereg nem küzdhet tovább. —

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Szófia—Budapest.

Konstantinápoly. A szerb hadsereg teljesen elérte a kikerülhetetlen katasztrófát. A szerb minisztertanács döntő tanácskozássra ült össze. A miniszteri tanácskozáson a trónörökös elnököl, miután a király teljesen meg van törve és emellett kedélybeteg. A trónörökös és György herceg között elkeveredett konfliktus tört ki.

Putnik a kapituláció mellett.

Szófia. Athéni jelentés szerint a szerb kormány e hét első napjaiban Ochridában székelt, ahol napról-napra izgalmas tanácskozások voltak. A tanácskozásokon Péter király már nem vett részt, mivel már végleg elhagyta a Balkánt. A szerb kormány két pártra szakadt, az egyik a gyors külön békét sürgeti, a másik párt végéig ki akar tartani. A békepárt vezetője Putnik vajda, a háborus párté Pasics. Putnik különösen a hadsereg fegyelmének végső felbomlásával érvelt, egész sor jelentést mutatott be, amelyek szerint a visszavonuló szerb csapatok saját honfitársaikat fosztogatták s kipusztították, s kijelentette, hogy ilyen hadsereggel hiábavaió minden további kísérletezés. Pasics sem reméli a szerbek győzelmét, de véleménye szerint a meghódolás az entente-ot feloldja morális kötelezettségei alól s ürügyül szolgál a négyes szövetségnek eddig követett magatartása igazolására. Pasics érvei meggyőzték a haditanácsot, amelynek többsége a háboru folytatása mellett döntött.

Albánok a montenegróiak ellen.

Róma. Cetinjei jelentések szerint az albánok nem a legjobb fogadtatásban részesítették a montenegróiakat. A házakból lőttek a montenegrói katonákra. Ezek benyomultak a házakba és az albán mohamedánok között rémes vérfürdőt rendeztek s több házat felgyújtottak. Itt is azt hiszik, hogy a rigómezei ütközet a szerb sereg utolsó haditénye volt.

Előnyomulásunk Montenegróban.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Bár a nagy havazás és a tél egyéb kellemetlenségei akadályozzák Montenegró ellen való vállalkozásunkat, operációnk mégis szépen halad előre. A Goles nevű 1492 méter magas erdős hegyet, amely a Limnek a Drinába való forrásától délre emelkedik, egészen megtisztítottuk az ellenségtől és ezzel kezünkbe kerítettük a Cajnica—Visegrád közt levő lovagló utat. Miután csapataink a Gorazda és Cajnica közt fele uton levő Kozara-nyereg magaslatait kivitták, a montenegróiak nem sokáig tartották Gajnicát sem, amelyet azután elfoglaltunk. Innen mindössze tíz kilométer a Szandzsák határa, ahol a Metaljka-nyereg van, amelyen keresztül Plavljébe visz az ut. A Pribojból és Pripoljéból való előnyomulásunkat különösen befolyásolja a sord idő, mert ott nin-

esenek utak, hanem csakis nehezen járható hegyi ösvények.

Csak Albániába menekülhetnek a szerbek.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: A Rigómező teljesen meg van tisztítva a szerb csapatoktól. Erősebb szerb utóvéddek még tartják a Cicavica Planina keleti lejtőjét, anélkül azonban, hogy meg tudnák akadályozni, hogy az osztrák-magyar, német és bolgár csapatok Mitrovicánál, Vučitrnél, Prisztinánál és a városoktól délre a Sitnicán átkeljenek és a hegylejtőkre rohammal előretörjenek.

A Cicavica és a Ribarska Planina áll az a szerb főhadere, mely Prisztinát védte. A Cicavica védi a Djakova síkságra nyúló átjárót. Ez a síkság Ipek közelében húzódik és egy hatalmas hegyláncba vezet, a Karinik-Mokra Planina (nedves hegység) és a Suha Planina (száraz hegység) hegységporthoz.

E planinákon át hegyi ösvények vezetnek Sjenicától és Novipazártól. Itt még szerb szakaszok rejtőznek, csapatok, melyek a Szandzsákból dél felé menekültek. A Cicavica Planina és a Suha Planina találkozásánál egy hegyszakadék nyílik. Az Ibar folyó víze tört itt magának utat, mellyel szemben fekszik Mitrovica. Ezen az uton át visz az albániai országot a Rigómezőtől, Rudnikon keresztül a Moloja medencéjébe Ipek felé, ahonnan azután Djakova és Prirend felé kanyarodik.

E résen át már előretörték az osztrák-magyar csapatok és már utba vannak Rudnik felé. Más osztrák-magyar csapatok Novipazártól a Mokra Planina irányában nyomulnak előre. Ilyenfórmán északról, északkeletről és keletről a szövetséges hadak az ellenség utolsó menhelyét zárják körül. Ha Moloja vidéke a szövetségesek kezére jutott, akkor a szerbek számára nem marad más ut a menekülésre, mint az, amely Albánia kő-tengerébe és a montenegrói Bodánhoz vezet.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Lugano. Olasz politikai körökben arról beszélnek, hogy Olaszország bákeajánlatot tett a monarchiának, de az visszautasításra talált. A hír megdöbbenőleg hatott.

Bécs. Goshen angol tiszt helyett cserébe az angolok Salm herceget, Frigyes főherceg vejét a fogságból elbocsátották. A herceg utba van hazafelé. Salm herceget feleségével együtt a háboru kitörésekor az angolok Gibraltarban visszatartották.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitungnak jelentik Athénból: Konstantin király Kitchener egy órási előadását nem szakította tébe. Ellenvetését röviden adta elő s kijelentette, hogy senki sem hivatalosabb az ország érdekeit szem előtt tartani, mint ő. Ezen érdekek a semlegesség fenntartását követelik, melynek következménye a pörög területre lépő szerb csapatok letegyverzese.

Montenegró az aktuális hadszíntér.

(Mi történik Nikita országában?)

Távirati tudósítás.

Budapest, november 27.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A szerb hadsereg visszavonulási iránya Montenegró felé tereli a figyelmet, amely márcól-holnapra, a legaktuálisabb hadszíntérre válhatik, ha csak Kövess tábornok hadserege északról elébük nem kerül a futvást harcoló szerbeknek. A frontról, amelyet most Visegrádtól Cattaróig végigjártam, választ hoztam a kérdésre, milyen kedvvel, milyen állapotban néz Montenegró ez elé a lehetőség elé.

A majdnem azonos nyelv, a teljes egymásrantság és a közösen ontott vér emléke szoros testvéri viszonyt teremtett Montenegró és Szerbia között. A barátság tiszta és érdek nélkül való volt, míg Szerbiának eszébe nem ötlött, hogy a szeretet egészen kézenfekvő eszköze a vértelen hódításnak. A jószemű Nikita azonnal megéreztte a változást s hamarosan bizonyítékokat is szerzett arra, hogy Szerbiában a két királyság egyesítését tervezik az ő halála után. Ez magyarázza, hogy Nikita aki már Skutában menekült, minden befolyását latba vetette a háboru ellen, amelyről tudta, hogy reá csak rosszul végződhetik. Helyzete egészen túrsza és paradox volt. Harcolt ellenünk s mégis szinte azt kellett kívánnia, hogy mi győzzünk, mert ez számára a kisebbik rossznak látszott.

Most, hogy Szerbia teljes összeomlása előtt áll, egyáltalában nincs kedve hozzá, hogy sorában osztozzék, amit pedig alig kerülhet el, ha a vert szerb sereg Montenegró hegyei között keres menedéket.

Arra, hogy a szerbeket ne lássa szívesen, ez is elegendő ok volna. De félnie is kell, hogy kéretlen vendégei tönkre eszik. Amije van, saját kisigényu serege számára is alig elég. Népét a hosszú háboru teljesen kimerítette s ma már reménytelen a legszigorubb rekvizitós rendelet. A szegény nép mindenét odaadta s még csak „papirost”, a háboru likvidálásakor esedékes utalványt sem kapott értékeiért. Követelését egyszerűen előjegyezték, hogy az előjegyzések és dátumok utvezetőjében egészen bizonyosan elkallódják.

Ellenséges invázió veszedelmével fölerő csapás volna Montenegróra a szerb sereg odaözlése s nem lehetetlen, hogy a orngore asszonyok, akik hónapok óta ki nem fogynak a sirásból, imádkoznak, hogy kímélje meg országukat a gondviselés — a barátjaitól.

Függetlenül Nikita személyes érzékenységtől és érdekeitől, csökkent Montenegróban a „svábellenes” hangulat. A nép sokalja a háboru, amelynek csak terheit, nélkülözéseit éri. A montenegrói hadsereg január óta nem kap zsoldot. Elképzelhetetlen, hogy a katonák, akik a magukát fogyasztják, lelkesedjenek a háboruért. Montenegróban a hadsereg a nép, mert a tizenöt éves fiu már, a hatvan esztendő aggastyán még katona. Kivételt csak a mohamedán fértilakossággal tettek, amely iránt elejétől teljes volt a bizalmatlanság.

Hozzájárult a háborus kedv lelöhadásához Olaszország hadüzenete. Mély és olthatatlan a gyűlölet Montenegróban az olaszok iránt, a kiktől a mi dalmát partvidékünket téltik. Aztán Olaszország meg is esalta őket. Pénzt, élelmiszert és municiót ígért és semmit sem adott, ami annál nagyobb baj, mert tüzér-

ségi municiója alig van már a ernagore seregnek.

Montenegró sohasem volt tisztességes ellenfél s végsőre, amely a vert szerb sereg mögött halad határal felé, senkiben sem kelt részvétet, legkevésbé katonáinkban, akik alig győzték kivárni, hogy megfizethessenek a sebesült bajtársaikon elkövetett gyilkos kegyetlenségekért.

„Hja, ez a háború“.

*

A délután enyhébb időt hozott, az aszfalra fagyott hóréteg kiengedett és mikorra kigyuladtak a lámpák, a lámpasugarak megcsillantak a járdák sárán. Az esti korzó hétköznapi élete újult meg este, mentesen minden színtől, minden különösebb érdekességtől. Egyformák most a napok nagyon. Egyik nap következik a másik után, anélkül, hogy valami érdekeset hozna magával, valami izgatót, ami egyik napról a másikra átforgatná az emberek lelkét. Szíve kétségbeesett az a tapasztalás, hogy az ugyevezett nagy idők milyen szürkivé tudnak fakulni.

Mert kétségtelen, hogy most nagy időket élünk, hogy ilyen emelkedés nem volt a világnak soha és mégis, most szürkébb, eseménytelenebb az élet, mint valaha volt. Ki látott végig menni az utcán az utóbbi időben egy harcra készülő menetszázadot? És vajon ki figyelte meg az utca népét, amint utána bámult a katonabanda hangjaira marsoló szürke csapatnak? Arook nézik a harobinduló legényeket a járdaszélről, kifejezés nélkül, közömbös arccal, amikről semmiféle érzést nem sugároz le a lélek. Nézik, mint ahogy néznének egy zászlószentelésre készülő veterán-csapat után, azután mindenki megy tovább, mintha semmit sem látott volna.

Tegyük szívünkbe a kezűket. Így képzeltük mi el bucsuzásunkat a halálbaindító emberektől? Azoktól az emberektől, akik értünk halnak meg valamelyik messze határon, távol a mi könyveinktől és távol a mi mosolyainktól? Nem úgy gondoltunk-e mi a harobavonuló magyarokra, hogy majd virágot fogunk szórni a lábajk elé, hogy majd ölelésünkkel kísérjük el őket és majd lobogtatni fogjuk a kezűket utánuk, míg elnyeli őket a látóhatár? Így gondoltuk bizony mi ezt és ott találjuk ezt a gondolatot, ha belenézünk a tegnapi lelkünkbe, amit naivá kovácsolt az idők mulása.

Minden határos széles a világon és már elfogyott a virág és megszűnt a kecskék lobogtatása. Nem hibás ebben senki. Az emberek most is bátran halnak meg, az anyák most is rokogva sírnak, ha rossz hír keresi fel a házat, éppen csak az idő repült el az események felett és az rakta rá a lelkekre a közömbösség szürke patináját. Ezért színtelen a korzó és ezért hétköznapi.

A korzón álltam este. Elmentek mellettem a sétáló emberek, a téli kabátok, a katonaruhák, meg a nők. A háborúra gondoltam és arra, hogy milyen jó volna, ha már nem lenne és ha már megint dísz volna a tiszti uniformis, nem pedig szemétdű élő embereken.

Két urileány állott velam szemben, egy hadnaggyal beszélgettek, egy sápadt fiúval, aki két botra támaszkodva udvarolgatott a leányoknak. A hadnagy egyik kezéből a másikba tette át az egyik botot, mosolyogva szatutált és elment lassan, kinosan, látszott rajta, hogy fáj minden lépése. A leányok szomorúan néztek utána vagy egy tépéroig, azután mikor megindultak, az egyik, a szökebb így szólt:

— Szegény fiú.

— Ebből sem lesz többé ember, haj pedig ez előtt két évvel milyen nagyszzerűen táncoltam vele a medikus bálon.

— Hja — mondja a másik — ez a háború!

A háborút az emberek különféle szempon-
tökből mérlegelik.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Kopenhága. A Berlingske Tiden-
denek jelentik Pétervárról: A kor-
mány tagjai és a dumaképviselők ér-
tekezletet tartottak, amelyen a meg-
szállt tartományok menekülteinek
ügyével foglalkoztak. Az értekezle-
ten, amelyen Chwostow belügyminisz-
ter is megjelent, Grabsky lengyel
dumaképviselő heves támadásokat in-
tézett a miniszteriumoknak a mene-
kültkkel szemben követett politikája
ellen. Felhozta egyebek között, hogy
a földművelésügyi miniszter Szibé-
riába küldött menekülőket s oly föl-
deket jelölt ki számukra, amelyek
megmunkálásra teljesen alkalmat-
lanok.

Konstantinápoly. A Reuter athéni
levelezőjének az a jelentése, hogy
egy angol tengeralattjáró a Márvány-
tengeren elsüllyesztette a Carmen nevű
municiószállítóhajót, tisztára kitalá-
lás, amelyet a leghatározottabban cá-
folnak.

Lugano. Kitchener tanácskozott
Sonninoval, Salandrával, Martini gyar-
matügyi miniszterrel, Zupali hadügy-
miniszterrel, Porro tábornokkal, a
vezérkar főnökének helyettesével, aki
azért jött Rómába, hogy részt vegyen
a munició-gyártási bizottság tanács-
kozásán. Este Kitchener a főhadi-
szállásra utazott. A lapok azt hiszik,
hogy az olasz miniszterek Kitcher-
nerrel, akinek feladata, hogy a ke-
leti hadviselést szervezze, megegyez-
nek abban, hogy Olaszország és a
négyes entente többi hatalmai kö-
zött szorosabb, gyakorlati tekintetben
sűrűbb érintkezést kell létesíteni.

Róma. Szalonikiből jelentik: Több szél-
lítőhajó érkezett ide három angol hadosztállyal.

Szófia. Hivatalos jelentés. No-
vember 25. Csapataink és a
szövetséges csapatok folytatják
a szerbek üldözését Prizrend és
Ipek irányában. Újabb zsákmá-
nyunk 3500 fogoly, nyolc ágyú,
municiók kocsi és sok hadi-
szer. Jerisovics és Prisztina vas-
úti vonalon három mozdonyt és
száz vasúti kocsit zsákmányol-
tunk.

— Frigyes tábornok elismerése a Tiroli
frontnak. Innsbruckból jelentik: Frigyes tá-
bornok parancsot intézett Dankl Viktor lovna-
sági tábornokhoz, melyben a legnagyobb el-
ismeréssel adózik a tiroli fronton küzdő oca-
patok kiváló magatartásának.

— A lóvasút kibővítése. A város tudva-
lósleg kötelezettséget vállalt arra, hogy a ló-
vasút gáji vonalát kiépíti. Az építés előkészíté-
sére a szükséges intézkedéseket már meg-
tették és a városi tanács ma kiadta az ügyet
a közigazgatási bizottságnak az építési engedély
beszerzése érdekében.

— Kártérítés a Lusitania amerikai áldo-
zataiért. A „Kölnische Zeitung“-nak jelentik
Amsterdamból: A Times newyorki távirata
szerint Németország főbizalmas Benstorf gróf
nagykövet utján fejenként tizenkétezer dollár
kártérítést mindazokért az amerikaiakért, akik
a Lusitania elsüllyesztésekor életüket veszítették.

— Aki nullás lisztet exportál
Aradról. Springer Ignác Damjanics-
utcai kereskedő ellen pár nap előtt
feljelentést tettek a rendőrségen, hogy
minden nap harminc-negyven kisebb
csomagot ad fel az aradi postára és
a csomagok Ausztria különböző vá-
rosaiiba vannak címezve. A rendőr-
ségi nyomozás megállapította, hogy a
kereskedő minden egyes csomagban
öt kiló nullás lisztet küldött és kide-
rült az is, hogy a csomagokat 5 ko-
rona 25 fillér utánvétel mellett szállí-
totta el. A kihágási bíróság Sringer
ellen megindította az eljárást, mert
az öt kiló nullás lisztnek négy ko-
rona husz fillér lett volna a maximá-
lis ára. Ma tárgyalta ezt az ügyet
Weil Károly dr. rendőri büntető bírő.
Springer a tárgyaláson azzal védeke-
zett, hogy mielőtt a lisztet csoma-
gokba pakkolta volna, egy kisebb
zsákba tette, melyért kilenven fillért
számított fel, a postai szállító-level
dija pedig 12 fillér s így jogosan
vett a csomagok után 5 korona 25
fillért. Egy postai tisztviselő azt adta
elő, hogy Springer nem harminc-
negyven, hanem hatvan csomagot is
adott fel naponként. A rendőri bü-
ntető bírő az ügyben nem hozott ítéle-
tet, mert ki kell deríteni, hogy tény-
leg nullás lisztet küld-e a kereskedő
Ausztriába és hogy a lisztet tényleg
olyan zsákokban küldi el, melyért
joga van kilenven fillért felszá-
mitani.

— A népfelkelők pótszemléje. Az idegen
illetőségű aradi B) alosztályú népfelkelők pó-
tszemléjét ma is folytatták. A mai szemléen a
bizottság többek között a következőket nyil-
vánította alkalmasnak: Jakabffy Miklós
banktisztviselőt, Miklós Széver dr. ügyvédet,
Kálmán László főreáliskolai tanárt, Goldzieher
Wilmos Neuman-gyári tisztviselőt és Vadász
József színeszt.

— Kitértetés. A német császár Löwy
Zsigmond népfelkelő főhadnagyot, Löwinger
Miksa dr. a megyei kórház helyettes igaz-
gatójának vezét, a másodosztályú vaskereszttel
tüntette ki. A király az ellenséggel szemben
tanúsított kitűnő magatartásáért Sámson An-
dor 33. gyalogezredbeli hadnagyot, aki jelen-
leg orosz fogságban van, az első osztályú
ezüst vitézségi érdemrenddel tüntette ki.

— Távcsovet kér egy aradi katona. Pi-
szót Tivadar tüzemester (D. M. P. 10. Kan. M.
Kol. 2—21. Tábori posta 109.) azzal a kéréssel
fordul az aradi községhez, hogy mely ur-
ember vagy urind volna hajlandó egy jó táv-
csövet kölcsönképen neki postán a haretérre
küldeni. Mi a kósser-csúcsok, akik mindig
veszélynek vagyunk kitéve, a légi járművektől
— írja — óber figyelemmel vigyázzunk az el-
ienség járműveire, ha felénk közelednek, mert
olyankor mindig abban részesülünk, hogy bom-
bákat dobunk rájuk. Ez a bombadobás napi-
rendes van. E célból kérem, ha akadna egy
oly nemesesívű egyén, aki legalább egy táv-
csóval segítene rajtunk, ha már másat nem
tudnánk a légi járművek elől megmenteni, leg-
szökebb életünket, mert már messziről kitudnánk
venni, hogy merre tart.

— Kedden megkezdik a vadhus-árusi-
tást. Lócs Rezső polgármester-helyettes beje-
lentette a tanácsnak, hogy a város a mező-
hagyasi ménesbirtok egész vadállományát le-
kötötte. A vadállomány, melyben körülbelül öt-
ezer darab nyul, fácán és fogoly lesz, első
szállítmánya már kedden érkezik Aradra.

— Arad lisztellátása. A városi tanács mai ülésén is szoba került a város lisztellátásának kérdése. A közéleti bizottság ugyanis nem fogadta el a Hadi Termény Részvénytársaságnak azt az elhatározását, hogy a város közönségének szükségletét havi huszonhárom vagon lisztben utalja ki és a lisztet a társaság megbizottja, a Neuman-gyár fogja szállítani. A közéleti bizottság kimondotta, hogy helyesebbnek találja, ha a társaság buzában adná ki a város szükségletét már csak azért is, mert a város versenytárgyalást rendezhetne, melyen annak a malomnak adná ki őrlés céljából a buzát, amelyik azt olcsóbban végezné. A tanács elfogadta a közéleti bizottság indítványát és felkérte a polgármestert, hogy a dolognak ilyenképen való megoldása érdekében személyesen is járjon el a Hadi Termény Részvénytársasággal. — Ennek a kérdésnek kapcsán szó volt arról is, hogy a város nagykereskedőinél a cukor ismét fogytán van, úgy, hogy a hatósági üzletek, melyekben még elég nagy készletek vannak, több kereskedőnek adtak kölcsön. Nehogy ezek a készletek kifogyjanak, arra is felkérte a tanács a polgármestert, hogy egy vagon cukrot soronkívül rendeljen a város részére.

— Miért megy Mercier Rómába? Brüsszelből jelentik: Katolikus körökben sokat foglalkoznak Mercier biborus római utjával, amely nem önkéntesen történik. Benedek pápa ugyanis kifejezte azt az óhaját, hogy a belga főpap részt vegyen a december hatodikai vatikáni konzisztóriumban. Itt meg vannak arról győződve, hogy ez a meghívás nem egyszerű udvariassági aktus, hanem inkább parancs és ez a körülmény tápot ad annak a véleménynek, hogy a belga főpap le akar mondani a meczeni érseki székről. Bizonyos, hogy a szentatyja a világ valamennyi államával békességben akar élni. A pápa helyette a katolikus egyházra annyira fontos, Belgiummal szemben igen nehéz, mert mint a Havreban székelő belga kormányzat, mind pedig a Brüsszelben lévő német kormányzósággal fenn akarja tartani a jó viszonyt. Valószínű, hogy a pápa ezekről a kérdésekről akar tanácskozni Mercier biborossal.

— Hozzák a foglyokat a Balkánról. Szabadkáról jelentik: Ma délután másfélezer fogoly érkezett a Balkánról. Voltak közöttük orosz szanitécek és mintegy harminc angol és francia tiszt. Ma délután a foglyokat tovább szállították Pozsonyba.

— Az izr. népkonyha megnyitása. Hétfőn, november 29-én nyitjuk meg ismét a népkonyhát. Az első ebédet a népkonyha megalapítójának, bold. báró Neuman-Fürst Máriának tiszteletére, mint „báró Neuman-Fürst Mária ebéd”-et ingyen szolgáltatjuk ki. A népkonyha a legközelebbi téli működésével 21-ik esztendőet nyitja meg áldásos munkájának. Az elmúlt évben 36478 adagot szolgáltatott ki felelőknek, 5074 ebédet szegény tanulóknak és 7841 adagot szállítottak haza ingyen, szűkölködő családoknak, összesen 48898 meleg izletes ebédet. Ezért a közel tetszáz ezer adagért összesen 847 korona 88 fillér került meg, vagyis átlag adagonként 1.7 fillér, szemben az adagonkénti 19 fillér önköltséggel.

A nagyközönség áldozatkésztsége és mindenre kiterjedő nemességűsége mindig pótolta még a városi nagy pénzt.

Most is erre a kiapadtatlan forrásra támaszkodva nyitjuk meg újaját népkonyhánk 21-ik téli hivatalos nyitóját és amikor kérjük a nemeslelkű embereinket, hogy segítségüket most se vonják meg azuktól, akiket a mai szétfórt nagy drágaság meg nagyobb rombolás fog ebédeltetőnk felé terelni, az intézményünk irányában 20 éven át tanúsított áldozatkésztséget, mert a városi tanácsot arra is felkérte a városi tanács, hogy utasítsa el azokat a német

esztendőben is valóra vált minden irányában támasztott reményét. Az izr. népkonyha elnöksége.

— Adományok a kárpáti falvak újjáépítésére. Az ellenséges betörés folytán elpusztított északmagyarországi falvak felépítésére Arad város polgármesteri hivatalához befolyt adományokról a következő kimutatást adták ki: Szabó Zoltánné gyűjtő ivén: Szabó Zoltánné 10 korona, özv. Dank Ferencné gyűjtő ivén: özv. Dank Ferencné 10 korona, Hendl József gyűjtő ivén: Hendl József 10 korona, Steiner Jakabné gyűjtő ivén: Steiner Jakab 100 korona, Nyéki Ilona gyűjtő ivén: Nyéki Ilona 100 korona, Nagy Ottokár gyűjtő ivén: Nagy Ottokárné 10 korona, Nagy Lenke 10 korona, Nagy Sándor 10 korona, Nagy Ottokár 10 korona, özv. Szathmáry Gyuláné gyűjtő ivén: özv. Szathmáry Gyuláné 50 korona, Az aradi Izraelita Kiházasító Egylet 50 korona, Az első aradi Egységgyűjtő és temetkezési Egylet 50 korona, Marosy Miklós főhadnagy által a pályaudvari őrség tevékenységének zsoldijából össze gyűjtött 28 korona, Grein Nándor főkapitány 10 korona, az aradi rendőrség nyugdíjotlós egyesülete 100 korona, Jó Béla gyűjtő ivén: Jó Béla 10 korona, Jó Béláné 10 korona, Jó Sarolta 10 korona, Mayerhoffer Lajos gyűjtő ivén: Mayerhofer Lajos 10 korona, Mayerhoffer Margit 5 korona, Mayerhoffer Feri 5 korona, Variassy Lajos polgármester 50 korona, Nikolits Dósa 20 korona, Winter Adolf 5 korona, Bainok Jusztin (Verse) 20 korona, Pollák Kató és Béla (Kassa) 10 korona, özv. Hirschl Zsigmondné gyűjtő ivén: 45 korona, Széchenyi Kázmérné gyűjtő ivén: 54 korona, Gömör Józsefné gyűjtő ivén 28 korona 90 fillér, Erk József gyűjtő ivén: 14 korona 80 fillér, Abray Lajosné gyűjtő ivén: 15 korona, Brunhuber József gyűjtő ivén: 15 korona, Váradi Kalmán gyűjtő ivén: 20 korona, Goldmann Samuné gyűjtő ivén 7 korona, Grün Ignác örökösei gyűjtő ivén 29 korona, Dudás Pál és neje gyűjtő ivén: 17 korona, Fráki József gyűjtő ivén 10 korona, id. Müller Józsefné gyűjtő ivén: Müller Józsefné 700 korona, Müller József 700 korona, Aradi Közgazdászok által beszedtetett két adomány 30 korona, Aradi Jótékony egyesület gyűjtő ivén: Aradi Jótékony egyesület 600 korona, Marku Miklósné gyűjtő ivén: Marku Miklósné 20 korona, Szűts I. Vilmos gyűjtő ivén 20 korona, Darányi Jánosné gyűjtő ivén: Dálnoki Nagy Lajos 20 korona, Darányi Jánosné 20 korona, Darányi János 20 korona, özv. Janits Lipóné gyűjtő ivén: 33 korona, Az Aradi Közgazdászok Bank r.-t. gyűjtő ivén: Aradi Közgazdászok Bank r.-t. 600 korona, Feszler Károly (boldogult ifj. Feszler Károly tart. honvéd tüzérhadnagy emlékére) 600 korona, Háromy László dr. 600 korona, Szabó Albert és neje 600 korona, Gutzahr Minálné 300 korona, Krautz Lajos dr. 50 korona, Kenyér Ervin 50 korona, Kemény Mária 50 korona, Kovács Artúr gyűjtő ivén 200 korona.

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi izr. jót. egyesület által szegény tanulók és iparostanulók felnevelésére és tüztűz segélyezésére szükséges költségek beszerzésére kibocsátott felhívásra újabban a következő adományok folytak be: Leopold Zsigmond 50 korona, Dózsa Dezső 20 korona, özv. Nagy Barkasné 20 korona, Kósentel Herman 20 korona, Singer Izrael 20 korona, Szarany Géza 20 korona, Schenk Samu 15 korona, Deutsch Karoly 10 korona, Hecht Arnold dr. 10 korona, Hagedus Gyula 10 korona, Holländer Ignaz 10 korona, Löwinger Mária dr. 10 korona, özv. Löwinger Ignázné 10 korona, Pich Ernő 10 korona, Reusz Sándor 10 korona, Rosenbergs Miksa dr. 10 korona, Senwicz Mária 10 korona, Steingardt Mór dr. 10 korona, özv. Steinitzer Józsefné 10 korona, özv. dr. Tolnai Jánosné 10 korona, Weiss David 10 korona, özv. Deutscher Józsefné 5 korona, Engel Adolf 4 korona, Halpern Miksa 5 korona, Kornis Testvérek 5 korona, Manninger Gyula 5 korona, Saigo Pál 5 korona, Szucs F. Vilmos 5 korona, Weiss és Benjamin 5 korona. Amidőn e nemességű adományokért bennünk köszönetünket fejezzük ki, egyben ismétlenül kérjük a nemeslelkű embereinket, hogy jótékony adományukat az Aradi Közgazdászok

— Esküvő a hadikórházban. Szombathelyről jelentik: A szombathelyi protestáns templomban érdekes esküvő volt a napokban. Szóts Vilmos a kassa-brassói szintársulat tehetséges művésze, Szóts Vilmos brassói nagyvállalkozó fia vezette oltárnos Polgár József szombathelyi háztulajdonosok Anna nevű leányát. Szóts Vilmos a harotéren szerzett súlyos sebével az egyik szombathelyi tartalékkórházban feküdt. Itt ismerkedett meg menyasszonyával, aki a kórházban önkéntes ápolónői szolgálatot végzett. A súlyos sebéből felépült harcoknak és odaadó ápoló mátkájának frigyét Kiss János lelkész áldotta meg, aki gyönyörű beszédet intézett a boldog párhoz.

— Háborús tojások. (Háztartási dráma.) A háború azt mondhatni, hogy minden háziasszonyt (még azt is, aki eddig a konyhapénzből a saját céljaira spórolt) megtanított takarékoskodni. A mai háztartás gazdaságosabb, mint béke idejében volt. Az éléskamra a legszükségesebb élelmiszer-cikkkel van felszerelve. Ezekből aztán van bőven. De úgy látszik, hogy a bőséges előrelátás, vagyis az idajskorán való gondoskodás, megboszulja magát. Erre vall az alábbi tragikomikus eset. Egy gondos családapa még a nyár derekán az ismert piaci háborúban való részvétel és megsebesülés után apró tételekben nagyobb mennyiségű olcsó tojást vásárolt, amelyből 100 darabot tetőre szánt. El is tették odahaza a tojásokat és időközben csak a sürgős szükséglet fedezésére vettek naponta 2-3 darabot. Azonban a minap sehoh a városban nem bírtak tojás: kapni, nem maradt tehát más hátra, mint a félve őrzött tojásokból használni. Fájó szívvél választott ki a felesége a tojásokból három darabot; ám nagy volt a meglepődése, amikor azokat felbontotta és a tésta készítéshez fel akarta használni, azt látta, hogy azok rosszak. Most megrémülve hozták ki a többi tojásokat és még nagyobb kétségbeeséssel számlálták össze a csupa rossz tojásokat. Amikor a hatvanharmadik romlott tojáshoz értek, a családapa megszökött otthonról, a felesége elájult, a gyerekek sírtak. Hogy a többi 37 tojás milyen volt, azt a nagy zavartban nem lehetett megállapítani. Mindebből kitűnik, hogy amíg az „olcsó husnak hig a leve”, olcsó tojásnak még hig leve sincsen...

— A vadhus árának maximálása. A város tudvalevőleg a mezőhegyesi ménésbirtok egész vadállományát lekötötte és annak első szállítmánya már kedden Aradra érkezik. A polgármester jónak látta már az első szállítmány megérkezése előtt a vadhus árát maximálni, nehogy annak eladása körül visszafizetések történjenek. A polgármester a vadhus maximális árára vonatkozólag ma adta ki a rendeletet és e szerint november 29-től a nyul kilogrammonként 1 korona 60 fillér, a fácán-kakas darabonként 3 korona 50 fillér, a fácán-tyúk 3 korona 20 fillér, a fogoly pedig 1 korona 60 fillér darabonként.

— A gyenge nő. (Erna Morén kép az Urániában.) Az, amikor a „Csak a'om volt” című kép után a mozivilágban, egyhangúlag megállapították, hogy minden eddigi elődjét messze túlszárnyalja: Erna Moréna. Ezt a legelső-rangú művésznőt ma újra láthatjuk a színpad műsrán. Ez az egyszerű elarusítónőből lett nagy művésznő, mely arcának lágy vonalai, kifejező szeme és hajlékony termete által egyszerű látásra elbűvölte a hozzá érőket: ma a tőkély legmagasabb fokán áll. Mai alakítása egy merészropiú társadalmi dráma, mely a világlag legbajusabb külszínű titkait tárja elénk, patológiai adalek és etikai rejtegetés egyben az, amit a művésznő utóélettel tölteni képesen elénk visz. A Moser-gyár, mely a művésznő alakítását fejezti e képben is, a legkiválóbbat nyújtja és bizonyos, hogy tőkéletesebb berendezést és nagyobb művészetet ritkán láttunk, mint amilyenben ma csak utkaimunk. Legyen ez a szellemes vizuális színpad legközelebb az Urániában.

— Adomány. Kimutatás a lyceum kórház sebesült katonái részére beérkezett november havi szerényalapot képező rendszeres havi járulékról: Vászárhelyi Janka, Br. Neuman Dániel 20 kor.; özv. Br. Andrányi Károlyné okt. és nov. hóra 20 kor.; Marsó Ivánné, Steiner Jakabné 10 kor.; Hász Erzsébet, özv. Hász Sándorné, Csapó Lorántné, Pozsgay Istvánné, Kremmer Józsefné, Dr. Varjassy Lajosné, Kintzig Gézané, Jegessy Károlyné, Dr. Mann Adolfné, Simó Károlyné, Fábry Sándorné, Gellényi Ernőné, Issekutz Lászlóné, Domány Józsefné 5 kor.; özv. Simay Istvánné, Erdélyi Pálné, Müntermayer Ödön, Hermann Gyuláné, Rozsnyay nővérek, May Jánosné, Zinner Béláné 4 kor.; Steiner Pistáné, okt. és nov. hó 8 kor.; Darvas nővérek 3 kor.; Halmay Andorné, Leitner Kálmán, Petrovits Mihályné, Schöör Lajosné 2 kor.; Delibroti Johanna 2 hó 8 kor.; özv. Jegessy Károlyné 10 kor. A nemessielkü adományokért hálás köszönetet mond a lyceum kórház vezetősége.

— Orvosi hír. Bőrgyógyász urologus szakorvos rendel Deák Ferenc-utca 40. sz. n. d. u. 2-3-ig. 4608

— Teveszőr switterek, nadrágok, takarók, Jácor, selyem és papír alsó ruhák, szőrme harisnyák és kesztyűk a mindenféle téli felszerelések, gummi kabátok, elegáns kalapok, nyakkendők, teherneműk stb. nagy választékban és legolcsóbban „Chic” uri divat üzletében, Arad, Andrassy-tér 15. 5654

— Adományok. A Nők Otthona részére a karácsonyi ünnepek alkalmából svévesek voltak küldeni: Steiner Jakabné 20 korona, Kintzig Jánosné 20 kor., Dadányi Lajos 10 kor., özv. Kugler Istvánné 4 kor., Kneffel Lajosné 6 kor., Stojakovits Milán 10 kor., N. N. 2 kor., Természeti adományok: Peresa Péterné, Hoffmann Antal, Szalay Antalné. Mindezen kegyes adományokért hálás köszönetet mond az elnökség.

— A hadbavonult katonák családtagjai részére újabb adomány érkezett a polgármesteri hivatalba: Dreihlinger Regina 5 korona 76 fillér, Neuman-gyár tisztviselői kara 100 korona, Czukor Albert 5 korona.

— A rokkant katonák javára Weil Ersei dombegyházi lakos 5 korona és Czukor Albert 5 koronát adományozott.

— Gyermek kocsik, gyermek székek, játékok árak a legolcsóbbtól a legfinomabbig, valamint elegáns női táskák, utazó készletek, pénz tárcák, manikűr és fésű garnitúrák, illatszerek és más ajándék tárgyak, katonai felszerelések, stb. rendkívüli nagy választékban, Hegedűs Gyula cégnél, Arad Andrassy-tér 16. szám. 4587

— Engel kerest. női szaktanfolyamában december hóban kezdődő 3-4 hónapos cursusra beiratkozások november 28-tól december 5-ig Lázár Vilmos-utca 2. Telefon 1046. 4668

— A közelgő karácsonyi ünnepekre már naponta érkeznek a legszebb ajándékok a Fischer Aruházába a Szabadság-téren. Gyermek kocsik gyönyörű választékban és össze-csukható gyermekszékek. Olcsó árak! Fischer Aruház a Szabadság-téren. 227

— Győzelmünk biztos! Ez indította a közismert Benkő bankházat, hogy úgy a saját mint dícső szövetségeseink zászlóit szép színes litografizott kivitelben elkészíttesse és szétküldje. Ezen csinos zászlókat mindenki nagyon jól felhasználhatja; írjon tehát egy levelezőlapot a Benkő bank részvénytársaságnak, Budapest, Andrassy-ut 60. és azonnal megkapja ingyen és bérmentve. 8661

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Uzi- és könyvek, u. m. strazzák, főkönyvek és hadi cikkek Kerpeinel. 193

— Legújabb divatlapok Kerpeinel. 193

Várunk ...

Valamit mindig várunk! Valami újat, valami szépet, valami titokzatosat. De várunk ... A jelen csodálatos várásával lebegteti előttünk a jövőt. Ami a jelenben van, az mindig unalmas, közönyös, csak a jövő gondolatára hevül fel a képzeletünk. A titokzatos messzeségben valami káprázatot látunk, mely elvakítja képzeletünket, mely illúziókba ringatja a lelket ...

— Sok boldogságot a jövőben — készíti a nászpárt.

— Teljesüljenek vágyaid a jövőben — kívánják a szerelmes leánynak.

— Küzdj magad nagygyá, hogy a jövőben híressé válj — szólnak a törekvő talentumos ifjúhoz. És eljön a jövő ... Mi lesz belőle? „Jelen!” És kezdjük előlről a lélek elszábotását, mert a jövő utáni merengés nem egyéb, mint önámítás, mint az illúziók különféle variációjának összejátéka, mely délibábként hivatkozik a lélekkel ...

A fényt, amit látunk a titokzatos messzeségben, el nem érjük soha ...

Amikor a lélek egy-egy pillanatra magába tér, mikor megezdünk a fantázia tarka hullámozása, rájövünk arra, hogy a legszebb, a legkedvesebb és legboldogítóbb a „mult” ...

Igen! a legkedvesebb mindig a „mult.” Hogy miért? Minden nappal, minden órával, minden percen többet élünk és így többet tapasztalunk. A tapasztalat gazdagítja a gondolat- és érzelmvilágot, mindtisztábban kialakul előttünk az Élet és ha ennek tényezőit mérlegre tesszük, hát a „jó” tényezők mérlegét a láthatatlan magasságba bilitenő a „rossz.” A multban még nem láttunk úgy mindent, ahogy azt megmutatta a „ma” ... A multban kisebb volt a tapasztalatok láncolata, melyet az idő végtelen hosszúra nyújt és nagyon tövises anyagból gyurja ezt ... Ezért szép — a mult! ...

Ismerem egy eleven rózsás arcú leányt. Szőtte-szötté fehér álmait ... Titokzatos sötét éjszakákon kigyulladt az arca és ébren is olyan szépek voltak az álmai. Finom, ideális érzések fűtöttek őt egy ifjúhoz, akit még éve kválasztottak el attól, hogy befejezze tanulmányait. Szorgalmasan haladt előre az ifjú. Téli reménnyel gondolt a szép jövőre, amikor majd valóra válik az ő nagy boldogsága: hogy magáévá teszi azt a bájos ideált, akinek egyetlen egy csókja egy egész világot jelent ... Egymáséi lesznek „majd” örökre, elválaszthatatlanul. Milyen szép, milyen boldogító érzés is ez ...

Forró szerelemmel, egyre növekvő rajongással várták a jövőt ...

Elmult egy esztendő, lepergett a második is. A férfi fényes sikerrel letette az ügyvédi vizsgát.

— Most, most már nemsokára egymáséi leszünk. Te édes, te szép ... susogta lázasan a férfi.

A leány nem tudott felelni. A boldogságnak nincs hangja, ez megakasztja az ajkán a szót és minden-minden egy mélyseges nagy érzéssé válik ...

Már kitűzték a menyegző napját is ...

A „jövő” azonban a Sors hatalma alatt áll és neki úgy kell eszelekednie, ahogy ezt a Sors kívánja ... Szemet hunyt a szerelmesek előtt és mint valami kísértő médium sötétben szaladt végig az emberek között, rombolást, puasztítást hozva magával ...

Elérkezett a menyegző napja. A menyasszony arcán már nem égtek a rózsák, szemében nem tándökölt a boldogságfénye ... Hiába szóltak hozzá, nem felelt ... Ráadták az uszályos, suhogó, fehér selyemruhát, homlokára tették a mirtus koszorút. A nász-ágy is ott várt már reá, — egy fekete márvány koporsó ...

A halott menyasszony ajkán mintha ott vibrált volna a kifakadás: „Miért kellett ennek így lenni? Egy lépés választott el a céltól, miért nem juthattunk oda?”

Élettelen kezében mintha még most is görcösen szorongatta volna azt a rózsaszínű tábori lapot, mely hírdi adta, hogy vélegénye két heti heves küzdelem után hősiiesen elesett ...

Mindig várunk valami újat, valami titokzatosat ... És nem gondolunk arra, hogy a várás talán épp a legrosszabbat sodorja felénk ... Lia.

TARKASÁGOK.

(Pólos óvatosság.) Egyik aradi kávéházban történt. Ott, ahol leginkább meglátzák, hogy háború van, amennyiben sok a hölgy vendég.

Egy mama bakfis leányával jelent meg a minap a kávéházban, és miután a — már alighanem rövid életű — uzsonna kávé elfogyasztották, a heti képeslapokat nézegették. A leány a háborús képek meglekintésébe nem volt annyira elmélyedve, hogy észre ne vette volna, hogy a szemközti asztalnál ülő kedvet folyton szemez vele. Szólt is óvatosságból az édes anyának. A szigorú mama erőlyesen adta ki az utasítást:

— Tartsd a hírlapot az arcod előtt!

A leány daivul válaszolta:

— Hiszen akkor nem láthatom ...

(Ami nagyobb b.) A huszárkassárnyában a századosnak jelentik, hogy Guba nevű népfelkelt az éjjelel meghalt. A kapitány részvétellel vegyes felháborodással veszi tudomásul a halál esetét.

— Hallattan! Még nem is volt kiképezve ...

(Háborús hirdetések.)

Házasság.

Aki a háboruban a jobbkezet elveszítette és nincs felesége, vegyan el engem, én a jobb keze leszek. Ajánlatok „Egy is elég” jellegre a kiadóba.

Levelezés.

Keresem a lövészárkokban, egy fenn barna katonatiszt tisztességes ismeretségét. Távoiság nem akadály. Az első férjem Amerikából vett nőül. „Barna övegy”

Táncierem,

mely korcsmának, zenedének, katonai irodának, korhaznak, vagy imahaznak igen alkalmas, azonnal kiadó. Bővebbet ... utca 7. sz. alatt a ház-mesterné kistfiánál. (A ház-mester hadbavonult, a ház-mesterné ápolónő, a vice beteg ...)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy katona. Ha a harmadik évfolyamnak rendszeres hallgatója és most besorozzák, akkor meg van a joga az önkéntességhoz. De ezt a bevonulást előtt érvényesíthette volna, most utólag nem tudjuk, sikerül-e.

A szende nő. A vers annyira gyöngye, hogy már nem is nevezhető verának. De különben is: miért olyan haragos kedves „Torma” a szende nőre, hogy nyilvánosan akarja megvereseln? Tragikus eset, hogy a harotérről hazatérő sebesült katona épen légyotton érri a feleségét — de erre a valóper az egyetlen orvoság. A vers — még ha jobb is lenne — nem használ.

Tábori posta 60. Szivesen írjuk meg, hogy a november 9-iki számunkban megjelent érdekes tábori levelet, amely a 28-as vadászok hadi tetteiről és életéről szól, Heller István írta (és nem Johan).

Montenegrói. Ahol nagyon harcias volt, enyhítettünk rajta, de különben köszöltük.

A Hón és király. Sajnálattunkra nem alkalmas arra, hogy közöljük.

Vörös kereszt. Tessék a Vörös Kereszt egyetnél bejelenteni az esetet, ott felvilágosítják a további tennivalókról.

46-osok. Amit lehetett, megirtuk.

Hadikölcson. Névalírás nélkül nem tudjuk használni.

Steckenpferd- liliumtejszappan

915

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szepítő ellen való elismert hatásánál fogva a bőr- és szépség gondozásában való fölülmúlhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ügyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszerüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliumkrémje (80 fillér egy tubus) Kitűnő szőrnői kezek gondozására.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Vasárnap, 1915. évi november 28-án:

Délután fél 4 órakerés helyárral

Korzó szépe.

Operette.

Este 1/8 órakerés helyárral

C. Berce.

C) Berce.

A legénybucsu.

Operette 8 felvonásban.

Kezdete este 1/8 órakerés.

Főfeladat szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

MILLENIUM étterem

2 K 40 fill. menü

Leves
Előétel
Pecsenye
sajttal
Tésztá vagy sajt.

Vacsora alatt elsőrangú cigányzene játszik.

Kiváló tisztelettel Schuch Ferenc.

Mindentéle

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

November 28., vasárnap

A magyar kinematographia ünnepi eseménye!

Az első „Prója“ film megjelenése:

Tetemre hívás

Arany János balladája 3 részben.

Filmre alkalmazta: Némethy Gábor.

Rendezte: Garas Márton.

Főszerepben: Berky Lily, Szekács

Andor és Szentgyörgyi István.

Az előadások hétköznapokon 5, 7 és 9 órakerés, vasárnap 3, 1/2, 6, 1/2, 8 és 9 órakerés kezdődnek és

nem folytatólagosak.

4811

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Komáromi: Mit busulsz kenyeres? Gábor: 1950. Pest nem volt hanem tesz, Untauglich ur, Aiatn R.: A sánta ördög, Gábor A.: Palika, Göndör F.: A háboru nyomában, Paizs E.: Cirkus, Pásztor J.: A muzsika vendég, Cobor P.: A gazdag gyűlölő, Twain Mark: 1,000.000 fontos barkó, Reuter G.: Egy urileány története, Peterdi S. A mások pénze, Geniauth Charles: Az arany gyapju, Stratz Rudolf.: Édes hazám, Pastin: Anyegin Eugen, Karinth Frigyes: Irások írókról, Karinth Frigyes.: Együgyű, Lexikon, Nansen Péter: Mária, Ibsen Henrik.: A trónkövetelő, Madelung Aage.: Hadinapióm, Howard B.: A rejtelmes ségét, Andrejev Leonid: A hét akasztott, Franyó Zoltán: A kárpáti harcokról, Fehéri Armánd: A nyugati harctérről, Gábor Andor: A kozák.

Németben: Wassermann: Das Gänsemännchen Hoffenshal, Moj, Höcker: Kleine Mama, My Am Jenseit Und friede auf Erden, Kohlenegg: Die drei lebenden, der Dse Voss, Taoma: Der Postsecretär im Himmel, Skowronek R.: Sturmzeichen, Wolf H.: Geschäft und Libe, Präli K.: Aphrodite mit dem Schleier, Lagerlöf: Jans Heimweh, Hamsun Knut: Kinder Ihrer Zeit, Salten Die kügendan Schellen, Per C: Die kleine Cady, Mewis Marianna.: Die Wolfsjägerin, König B.: Das Allerheiligste, Suttner Bertha, Schach der Qua, Melnier u Delphi: Chaufferette, des Modellmadel, Darr Max: Die Geschichte von Herrn Steinhausers Uhr, Hoffänder Félix: Sturmwind im Westen.

Köicsöndij: havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bérlek is a legfigyelmesebb kiszolgáltatásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona,
vagy füzetenként 20 fillér.

Légujabbak: Czeglédy: Bicsuszó, Kondor: Zokogva sir az őszi szél, Weran: Rózsi Lodzba megyünk, (Indulj), Kovács: Osszet arra ebédünk... BuJay: Vén Kerekas Márton... Leposa: Felettem a darvak szállnak... Strauss: Lyd d valzer, Kondor: En vagyok a Ranschburg Pista Szögdről, Hertzka: Engemet is besoroztak katonának... George: Édes a nő! (Dal a boldog házasságról.)

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon

2821

Ziffer és Hollós
Weitzer János-u. 11.
 (főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írású amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és

Edison-féle diktálógép

kizárólagos lerakata.

Üzemkellék

az összes rendszerű író-számoló- és sokszorosító-géphez, osakis elsőrendű minőségben.

COPYING OFFICE

írási és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

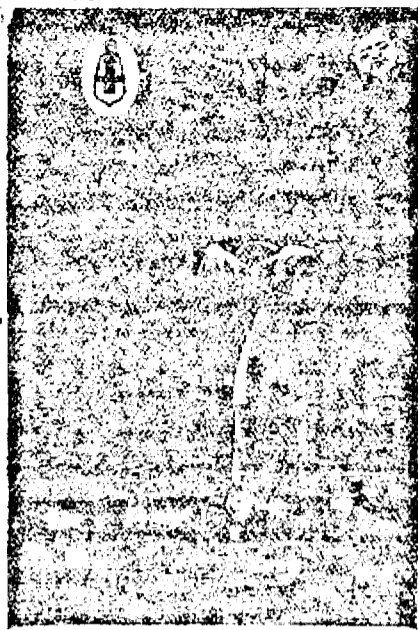
minden rendszerű író-sokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban jótállás mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönözése.

Amerikai írodabutor.

Gyors- és gépiró szaktanfolyam.

Ivólámpa pótlásra a legelőnyösebb.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Kérje mindentűt az elismert legjobb

TUNGSRAM-lámpát.

Óvakodjunk az utánzásoktól!

Gyártja:

az Egyesült Izzólámpa és Villamossági r.-t., Újpest.

3000 alkalmazott.

Most jelent meg!

Brázay Emil, a 29. gy. e. zászlósának hadinaplója:

Ezt láttam.

Cikkek, novellisztikus riportok, elbeszélések és levelek a harcterről.

A címlapot FALUS ELEK festőművész rajzolta.

Kapható minden aradi könyvkereskedésben.

Ára 1.50 Kor.

FIGYELEM!

Hentesárúk

- „Bécsi” virstli páronként . . . —38 fill.
- „Frankfurti” virstli páronként . . . —22 „
- Szafarás . . . —16 „
- „Berlini” (Párisi) klgm.-onként . . . 4.60 „

valamint az összes hentesárúkat öt kilós postacsomagokban utánvét mellett szállít

BREZINA GYULA hentesárugyára

BUDAPEST I., Fehérvári-ut 52.

*** Kivánatra árjegysék ingyen!!! ***

ERTESITES.

A nagyérdemű közönség kívánságára

WALCHER BERTA asszony

nemzetközi társalgási szalonját

a város központjába

helyezte át

és így a szalon ezután

Weitzer János-utca 17. sz.

alatt létezik, ahol naponta jelentkezések német, angol és francia társalgási órákra elfogadtatnak.

5 fillér

egy lev. lap. melynek után kívánatra ingyen és bérmentve megkapja 4000 kápet tartalmazó lószegy márkát.

Elő árnyár, Keszád János és társ. kkv. szállítás, Brúx 80L sz. (Csehország.)

Nickel-horgony-óra K 800, jobb K 420, 0-órát sem. Ism-óra K 400, avajét horgonyművel E 500, háberu-órák-óra K 500, Rádium-órák K 800, óbrórák K 2000, nikkel-órák K 200, fall óra K 800, minden órárti 8 évi irás-el-játallás. Szállítás utánvéttel. Kockázat nincs! Kioszerítés megengedve vagy pont vissza. 976

Levélbélyeg

gyűjtőknek 61 darab jótállás mellett valódi, különféle ritka bélyeg 86 korona katalógus ár helyett csak 5 korona 30 fillér. Gyönyörű bélyeg választékomat vevőknek rendelkezésére bocsájtom. — 56 oldalas bélyeggyűjteményt kívánatra mindenki megkapja. 8888

Béla Székula, Luzern (Sweic.)

Berlin-szálló

Budapest,

VI, Révay-utca 10. sz.

(Andrássy-ut és Vilmos császár-ut mellett.) 4266

Szolid, csendes, olcsó családi ház. 100 szoba, gőzfűtés, melegvíz, lift. Szobák 3 koronától feljebb; hónapos szobák mérsékelték. KÜLÖN konyha.

DEAFF
varrógépek

műhímszere és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás.

Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramophonok, legújabb felvételi Király Erudó lemezek kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél kaphatók

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon szám 96.

Veszek és eladok

régiség butorokat, antik darabokat.

Hitelképes egyéneknek részletre is bérbeadok

butorokat

a legelőnyösebb feltételek mellett. Vidéki megrendeléseket elfogadok.

Garai Károly

butorkereskedő (örv. bej. cég)

Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz.

Telefon 778. sz.

301

Hölgyközönség

szíves tudomására hozom, hogy az

ősz és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legújabb divatlapjaim után legizlésebb kosztümöket és alkalmi ruhákat szolid árban elkészíteni.

Szíves megrendeléseket kérek, kitünő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divatterme, Deák Ferenc utca 39.**Leányinternátus**József főherceg-ut 19. sz.
I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,
okl. tanítónő. 2027**Mától kezdve**üzletünk
az új helyiségben van

Andrássy-ut 22. sz. 2401

Cipő Tőzsde.

Telefon szám 10—44. sz.

Friss juhhús,

mely pótolja és sokkal olcsóbb mint a marhahús, eleje kg.-ként 2 kor. 60 fillér, hátulja 3 koronáért naponta kapható 4480

Krämer Sándor
mészáros és hentesnél Ferenc-tér 6.Használt ólom
megvételeire kerestetik.**Értesítés!**

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy Bercesényi Miklós-utca 1. szám alatt **szabóműhelyt nyitottam.**

Mindennemű ruhatisztítást a legjutányosabb árak mellett készítek, ugyancsak a női szabónők figyelmébe ajánlom kosztüm fazonokat, a legjutányosabban, divatlap után elkészítek. Becses pártfogást kér 4647

Hirsch Nándorfőrfi és női szabó
Bercesényi Miklós-utca 1. sz.**Zongora javítások**és hangolások
ugy helyben, mint vidéken pontosan eszközöltetnek. 4529**Ehrbar Henrik**
zongorahangolóArad, Batthyányi-u. 26.
Városi zeneiskola.**Ablakredők**Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári raktára.**Gyermekkoscsik**
nagy választékban.**Zimmermann Ignác**norinbergi, díszmű- és játék-
áru üzletében 1591

Arad, Szabadság-tér 21.

Költözők
figyelmébe!villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 461**Kalmár József**
villanyszerelési vállalataArad, Sálac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Cognac,

Likőrök,

Szilvórium,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota. 550**Kérjük**

igen tisztelt vevőinket,

szíveskedjenek, tekintettel a háboru okozta nehéz fuvarozási és munkáviszonyokra, becses

köszén és koks

megrendeléseik beosztását akkép megtanni, hogy nekünk a házhoszállításra

legalább 2—3 nap

álljon rendelkezésünkre, hogy így figyelmes és gondos kiszolgálást kellő időben biztosíthassunk. —

Kitünő tisztelettel 255

Kneffel Károly és Fiaköszén és koks nagykereskedése
Boros Beni-tér 2. sz. Telefon 139. sz.**Eladok****zsirt,****szalonnát,****szappant**

(4—5 éveset),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint veszek is. 2589

Kalmár Endre Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.**A szájuereg** desinfectálásánál, valamint a
torokbetegséget előidézőbacillusok előléseánél, amely különösen gyermekeknel rendkívül fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, sehólszem nélkülözhető a **Formodor** tablettá.

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájuereget desinfectálja, utólsze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Krovil” korpátkenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógysszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházszal szemben).

Dívtos Tűzők és különlegességek

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnek
638

Pilcz Irma
fűzőkészítőnél
Arad, Deák Ferenc-u. 8. sz.

Apró hirdetések.

ÜZLETEK.

Plactéren

30 év óta fennálló jó menetű fűszer üzlet, bevonulás miatt kedvező feltétellel átadó. Cím a kiadóban. 4651

INGATLAN.

Eladó

Hona-utca 2. számú ház, mely áll: 3 utcai szoba, előszoba hozzá tartozó mellékhelyiségekből és szép gyümölcsös kerttel. 4645

KÜLÖNFÉLE

Elvesztett!

Deák Ferenc-utcában 160 korona papír pénz, összehajtván 1 drb. 100 koronás, 1 drb. 50 koronás és 1 drb. 10 koronás. Becsületos megtaláló kéri az összeget a kiadóhivatalba elhozni, hol illő jutalomban részesül. 4657

Irógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmotzer és Bodnár műszerészeknél Perényi-utca 6. Telefon 838. Ugyanott elsőrendű üzemkellékek is legolcsóbb áron. 8175

Váro termek,

kör-termek, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbol savas mosó szappant ajánl Dr. Földes és Hehs pipere szapan és vegyszert gyára Arad. Kilonként 4 koronáért. 12

25951-1915. kh.

Hirdetmény

Közhírré teszem, hogy a Városi tanács 29464/915. sz. határozatával a tejszín és a tejszínhab használatát Arad szab. kir. város egész területén a kávésoknál, valamint a cukrászoknál f. évi november hó 1-től tiltotta.

Az ezen tilalom ellen vétők az 1914. L. tcz. 9. §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fogják sújtani.

Green, főkeplány.

Ajánlok

prima

bükhásáb tűzifát

azonnali szállítással, waggontételekben, míg a készlet tart.

ADLER HUGÓ IRODA
Arad, Weitzer János-utca 1.

A szépségápolás titka a használandó szépitőszerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégey kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégey orém 1 korona.

Színes arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testazin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható: 1845

Rozsnyay Máttyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Jó anyák, gondos szülők legjobban cselekszenek, ha gyermeküknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin“.

Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen“. Ára 2 korona.

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszébb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt is lehet mosni.

Szőrvesztő-Depilator.

El kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szeret kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Kitűnő minőségű

TEA

1/2 kiló 6 korona.

Portea 1/2 kiló 8 korona.

Kapható

Hajós Józsefnél

Arad, Csernovits Péter-utca 25. sz.

776-1915. g. sz.

Árlejtségi hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Reiner Béla által a Weitzer János-utcai leányiskola épületében bérelt bolti helyiségnek 975 korona kikialtási ár mellett való bérbeadását iránt folyó év december hó 6-án d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Bánatpénztől letendő a kikialtási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtsés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok iránt az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1915. évi november hó 22-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi ó- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 4655

Deák Ferenc-utca 40. szám.

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk,

ha a tüzelésnél

olcsó

hulladék papírt

használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható; báianként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.
Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.
Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.
A legkisebb hirdetés 60 fillér.
Az apróhirdetések előre fizetendők.
A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„Magántisztviselőnek” levele van a kiadóhivatalban kérem átvenni. H. O. 4668

Előkelő, független
középkorú gavallér urlembert, saját lakással, nagy hástartással bíró független művelt nőnek tisztességes ismeretségét és barátságát keresi. Levelek a cím pontos megjelölésével „Otthon 4625.” alatt a kiadóhivatalba küldendők. 4625

ELLÁTÁS.

2 személyre
teljes ellátás és jó házi koszt Lihordásra kapható, Sárosy-u. 7. szám. 4667

Magántisztviselő
keres butorozott szobát teljes ellátással dec. 1-ére Szent László-utca közelében. Ajánlatok „Ellátás” jellegre a kiadóban. 4670

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes
megbízható könyvelő vagy könyvelő, aki levelezésben és gépírásban járatos azonnal alkalmazást nyer Adler Hugó irodájában Weitzer János-u. 1. sz. 4664

Ügyes megbízható
vas, fűszeres segédet keres Weiss János, Marosílye. 4665

Szobaleányt
és takarítónőt keresek. Cím a kiadóhivatalban. 4661

Keresek
egy időse asszony mellé egy olyan asszonyt, ki őt gondosná és estétől reggelig vele volna. Bővebbet Varjassy Lajos-u. 52. Markovits J.-nél. 4380

Ügyvédi irodámba
azonnali felvételre gyakorlott hadmentes segédet keresek. Cím a kiadóhivatalban. 4652

Guruchonosi takarékpénztár
részvénytársaság, Honctó (Arad-megye) keres egy teljesen szakképzett, mérlegképes könyvelőt. Az állás azonnal elfoglalandó. 4660

Keresek

vegyeskereskedésem részére egy szakavatott, józan életű komoly üzletvezetőt, aki egyúttal a segédi teendőit képes ellátni. A román nyelv megkivántatik; akik a pálinka kezelésben járatosok, előnyben részesülnek. Késő fizetés kor. 100 és teljes ellátás vagy kor. 150 fix. Az állás bármikor elfogadható. Ajánlatok a lap kiadóhivatalához „Üzletvezető” jelleg alatt intézendők. 4579

Osztószállás kőesség

jegyzői irodájában, évi egyezer-négyszáz korona készpénzfizetés mellett, irnok-végrehajtót alkalmazok. Kassay, jegyző. 4686

Egy raktárnok,

két fűszerkereskedő segéd, 1 irodai tisztviselő kerestetik azonnali belépésre Ehrenfeld Ignácz fűszer-nagykereskedésében Aradon. 4627

Ügyes detail segéd

azonnali belépésre kerestetik Poliak József fűszernagykereskedésében. 4626

ALKALMAZÁST KERES.

Gyakorlott
elárúsítónó ki állandóan üzletben volt, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4649

Gépezés

52 éves családos, összes gégepekről vizsgái vannak. Önálló gépjavitó, géplakatos, kovács. D esel benzínmotorok, villanyvilágítás, telefon, vízvezeték szerelés, esztergályos, és az összes gazdasági gépek kezeléséhez ért, újra állandó állást keres, ahol gyermekeit jól iskoláztathatja. Lehet az gyár, villanytelep, malom, kastély vagy hasonló hely. Szíves megkeresést ajánlvá, írem, és fizetés megjelölésével Kállai János főgépezés Purgly uradalom Sotronya Arad megye. 4648

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó
december 1-re Petőfi-utca 8. Erzsébet-körúti részen I. a. sjtó 8. két egymásbanyiló különbejáratos butorozott utcai szoba. 4659

Butorozott

utcai szoba, elegánsan, újonnan berendezve a főtér közvetlen közelében kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 4669

Kiadó!

december 1-re 2 szobás udvari lakás, a város központjában. Lakásnyilvántartási iroda, Deák Ferenc-utca 8. Telefon 816. Díjazás csak megfelelő esetben. 4615

Egy eszesen butorozott
különbejáratos földszinti szoba azonnal kiadó, Zoltán-u. 2. sz. 4687

3 szobás

másodemeleti udvari lakás, 1 szoba külön bejárattal, minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, Petőfi-utca 10. szám alatt azonnal kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Különbejáratos

elegánsan butorozott szoba, előszobával, villanyvilágítással kiadó, Erzsébet-körút 87. II. 15. A törvényességgel szemben. 4682

2 utcai

elegánsan butorozott szoba díszes bejárattal, fürdőszoba használatával azonnalra kiadó. Ugyanott több pincehelyiség raktárnak vagy műhelynek alkalmas azonnal kiadó Heszinger-utca 5. 4542

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy l. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Ajánlok

elsőrendű gazdasági vasműkocsrakat kisebb és nagyobb tételekben, Adler Hugó, iroda Arad, Weitzer János-u. 1. sz. 4668

Egy alig használt
fekete, elegáns férfi téllakabát eladó. Kossuth-utca 1. sz. sjtó 11. 4658

Füstölt liba comb

kilója 8 korona, füstölt liba mell kilója 10 korona. Kapható Augendleik Ferencné, Tadóli Imre-utca 15. 4654

Hosszú városi bunda

nutria béléssel, Skungs gallérral, halál eset miatt eladó. Bővebbet Vécsei-utca 12. 4650

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Törsdében. 3405

Egy

alig használt nagy utazó bunda eladó. Cím a kiadóban. 4648

Őszi Divat Album

1009 ábrával kor. 2.40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Morai császárkörte

szőlő, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Borosherdők

eladó Schönberger Albertnél Maros-utca. 4638

Hatóságilag engedélyezett

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egértífusz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egértífusz bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 2-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine“

vegyészeti laboratórium

Arad, Tatabídi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

Eladó

egy 168 cm. magas, kicsit döröcs, sötét pej, 8 éves, Gróf Károlyi Gyula telivér méneseiből származó Primusz ivadék

ménló

(lovagolni is lehet) 4000 koronáért; egy 165 cm. magas, döröcs, 10 éves, szőld

hátasló kanca

2000 koronáért. Komoly vevőnek a lovak megtekintésére kocsi küld Magyarbányhegyes állomásra Özv. Jakabffy Zoltánné gazdasága, posta Dombiratos. 4689

Szappan,

Gyertya,

Gyufa,

Gépfaggyu,

Gépolajok,

Kocsikenőcs,

Zsiradékárak

Petroleum

nagy raktára

Hubert József

Arad, Szabadság tér.

Telefon 262 sz.